

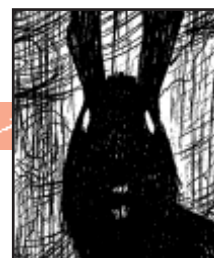
veto

**Bolognaverklaring:
de optelsom**

p. 3

Ithaka: de uitleg

pp. 10-11

Mattotti in Leuven

p. 13

LIBERALISERING VAN DE 'ONDERWIJSMARKT' IN DE PIJPLIJN

Onderwijs als handelsprodukt

Kunnen we binnenkort enkel nog les volgen aan zeer dure, private onderwijsinstellingen omdat overheids subsidies beschouwd worden als concurrentievervalsing? Zo'n vaart loopt het nog niet, maar de vrije handel in onderwijs prijkt wel hoog op de agenda van de komende top van de Wereldhandelsorganisatie. Vooral de grote vaagheid van de reglementen en de gelaten houding van de beleidsmakers baren hier zorgen.

In 1994 ontsproot de Wereldhandelsorganisatie (WTO) uit de veertig jaar oude General Agreements on Tariffs and Trade (GATT), die de vrije handel in goederen reglementeerden. Bij de oprichting van de WTO maakten landen ook voor het eerst afspraken over de handel in diensten, met name door de General Agreements on Trade in Services (GATS). De bespreking en verdere uitbreiding van deze akkoorden was gepland voor de WTO-top van Seattle in 1999, maar door de vele protesten en de grote meningsverschillen tussen de handelsblokken draaide die uit op een catastrofe. De WTO bleef echter niet bij de pakken zitten en bereidt zich nu voor op een top in Genève, waar in de komende weken WTO, Europese Unie en 's werelds ministers van Handel en Economie de liberalisering van commerciële diensten zullen bespreken. De liberalisering van het onderwijs en het hoger onderwijs in het bijzonder zouden hierbij een belangrijk agendapunt vormen. Hoger onderwijs is immers een belangrijke groeimarkt waar enorme bedragen mee gemoeid zijn: de internationale handel in hoger onderwijs werd in 1995 geschat op 27 miljard dollar. Het grootste gedeelte van deze 'handel' bestond uit studenten die in het buitenland studeerden.

PRIVAAT

Wat de precieze implicaties van de GATS kunnen zijn op het onderwijs, is vooralsnog onduidelijk. Allereerst stelt zich de vraag of onderwijs überhaupt wel onder de 'commerciële diensten' valt die de WTO wil liberaliseren. De WTO definieert commerciële diensten zeer ruim. Het omvat alle sectoren - dus ook onderwijs - "met uitzondering van de diensten die onder het gezag

van de overheid vallen". Deze uitzondering omvat volgens de WTO diensten die noch op commerciële basis werken, noch met één of meer dienstverleners concurreren. Of de Vlaamse universiteiten en hogescholen aan deze criteria voldoen, blijft zeer de vraag. Het Vlaams hoger onderwijs kent immers een gemengd financieringsstelsel. Enerzijds subsidieert de overheid de onderwijsinstellingen, anderzijds kunnen het inschrijvingsgeld dat de student betaalt en de zogenaamde derde geldstroom (de financiering die afkomstig is van bedrijven die onderzoek uitbesteden aan de instelling) beschouwd worden als private financiering.

De GATS blijven bovendien zeer vaag over wat er precies bedoeld wordt met de

gaan lesgeven. Over de concrete implicaties van GATS voor de huidige onderwijsinstellingen zwijgt de WTO in alle talen.

DOEMSCENARIO

Een professor aan de Auckland University in Nieuw-Zeeland maakte de oefening en schetste een *worst case scenario* - te begrijpen als de volledige en onvoorwaardelijke toepassing van GATS op het hoger onderwijs. De nationale overheden zouden geen controle meer hebben op de hoeveelheid onderwijsinstellingen, het aantal diploma's dat wordt uitgereikt en het aantal professoren. Ook over de kwaliteit en de eindtermen van het onderwijs heeft de overheid niets meer

Dat dergelijk doemscenario nog niet voor de zeer nabije toekomst is, staat wellicht buiten kijf. Toch hebben reeds veertig landen - waaronder België - het gedeelte 'onderwijs' opgenomen in hun verbintenissen of *commitments* binnen de GATS. Volgens Jan Wouters, professor Internationaal Recht, betekent dit niet automatisch dat België zijn onderwijssysteem op de vrije markt zal gooien: "De Europese Unie heeft enkel *privately funded education* opgenomen in haar commitments - waar ze volgens mij vooral doelen op dure postgraduaatopleidingen. Het hele debat over het publieke onderwijs moet volgens mij nog beginnen en het zou voorbarig zijn om te zeggen dat de Unie reeds specifieke verbintenissen heeft aangegaan voor wat betreft de markttoegang van het publieke onderwijs".

LIJZAAAM

De Vereniging voor Vlaamse Studenten (VVS) uit alvast haar bezorgdheid omtrent het marktgerichte denken in het onderwijs. Gezien de enorme bedragen die met onderwijs gemoeid zijn, vreest VVS immers dat het hoger onderwijs op de komende WTO-top in Genève doelwit nummer één wordt. Vooral de Verenigde Staten zouden verlangend richting Europa kijken. Wouters is het hier maar ten dele mee eens: "Voorlopig merk ik weinig van een expansiedrang vanwege de Amerikaanse universiteiten. We moeten wel letten op wat er allemaal wordt meegenomen in de nieuwe onderhandelingsronde in Genève. Binnen de Europese Unie moeten we een gemeenschappelijke positie innemen. In de koehandel die binnen Europa dat ontstaan moet er echter op gelet worden dat er geen bressen worden geslagen in de organisatie van het onderwijssysteem, vooral wat betreft de voorwaarden van financiering. Er is reden tot voorzichtigheid en dat signaal moet ook duidelijk gegeven worden naar de Vlaamse en federale overheid".

Enige navraag bij het kabinet van Onderwijs leert dat dat signaal voorlopig nog niet doorgedrongen is en men kalm afwacht. Wouters is het niet eens met deze houding: "Men moet proactief werken, op tijd positie innemen en netwerken trachten te vormen met andere regeringen in plaats van lijdzzaam toe te zien en a posteriori tot de konklusie te komen dat alles zal moeten hervormd worden". VVS volgt dezelfde gedachtengang en zal in de komende maanden werken rond de sensibilisering van het politieke milieu.

Loes Geuens

Volgende week leest u in *Veto* een uitgebreide analyse van de GATS-problematiek.

De vrouwen en de islam hebben vaak een gespannen verhouding. Toch zijn er heel wat moslimvrouwen. Wat hun positie in de moslimmaatschappij is en wat polygamie nu concreet inhoudt, hoort u van professor Nasr Hamid Aboe Zaid op pagina 8 en 9: "Twee schoonmoeders, mijn vriend, twee schoonmoeders!"

liberalisering van de onderwijsmarkt: "De dienstensektor (en dus het hoger onderwijs, lg) moet volledig openstaan voor buitenlandse ondernemingen". Hierbij onderscheidt men vier wijzen van levering: grensoverschrijdende diensten, buitenlandse consumptie, commerciële aanwezigheid en individuele aanwezigheid. Voor het hoger onderwijs betreft het respectievelijk afstands-onderwijs, studenten die in het buitenland studeren, buitenlandse investeerders die een onderwijsinstelling oprichten en professoren die in een buitenlandse instelling

in de pap te brokken. Education International, een internationale lerarenorganisatie, voerspelt zelfs een onderwijslandschap waarin studenten gestandaardiseerde lesmodules volgen bij kleine groepen rondreizende professoren. De organisatie stelt tevens dat de subsidiëring van het onderwijs op de tocht staat, gezien dit volgens de GATS als concurrentievervalsing kan beschouwd worden. Indien de staat het onderwijs niet meer subsidieert, betaalt de student de volledige kost van het onderwijs, wat een enorme verhoging van de inschrijvingsgelden zou betekenen.

FOKKE & SUKKE

GAAT HET OM DAT GEVOEL VAN VRIJHEID

VOORAL ALS TEGENLIJGERS
JE NIET GEZIEN HEBBEN,
EN OPEENS GAAN INHALEN...

...DAN SCHIJT
JE SOMS ECHT
IN JE BROEK
VAN VRIJHEID!

<http://www.foksuk.nl>

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redactiesekretariaat van Veto in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven en moeten voor vrijdagmiddag 16 uur binnen zijn, liefst op diskette of via e-mail veto@veto.student.kuleuven.ac.be.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten-)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejaar en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 3000 tekens kunnen ingekort worden. Een vrije tribune is maximaal 7000 tekens en wordt niet ingekort. Veto reserveert een beperkt deel van haar ruimte voor lezersbrieven. Lezersbrieven met betrekking tot artikels die in Veto verschenen zijn of actuele thema's krijgen voorrang. Bij gelijkaardige brieven kan de redactievergadering beslissen enkel een verwijzende naamsvermelding bij te voegen. De redactievergadering kan weigeren een lezersbrief te plaatsen.

LVSU-debat

In Veto nr. 20 verdedigt de liberale studentenvereniging LVSU haar beslissing om op gespreksavonden met Vlaams Blok in discussie te gaan. De laatste maanden werden Vlaams Blok-kopstukken Frank Vanhecke en Gerolf Annemans op een Blauwe Maandag uitgenodigd. Philip Dewinter mocht recentelijk "uitvoerig inhoudelijk in debat treden" met VLD'er Karel De Gucht. Het LVSU is er niet over te spreken dat het gelegenheidsinitiatief "Leuven tegen fascisme" de avond met Annemans aangreep om zich publiekelijk enige vragen te stellen bij de "vormingsavonden" van het LVSU.

Het LVSU beweert jammer genoeg verkeerdelijk dat het in een vlugschrift van LTF werd "gekatalogeerd bij die delen van de VLD die het cordon sanitaire willen doorbreken, om zo een nog rechtser politiek mogelijk te maken". In het bewuste pamflet wordt met deze uitspraak niet naar het LVSU verwezen, maar naar de recente uitlatingen van de Antwerpse VLD-voorzitter Ludo Van Campenhout. Van Campenhout wist namelijk op eigen kracht te vertellen dat het Vlaams Blok "misschien wel een racistische maar daarom nog geen ondemocratische partij" zou zijn.

Kan het LVSU er — in de kontekst van dit soort uitlatingen — begrip voor opbrengen dat antifascisten een beetje vreemd opkijken wanneer een liberale studentenvereniging op een paar maanden tijd drie Vlaams Blok-kopstukken uitnodigt? Om een misverstand van de baan te helpen: doodzwingen is, meen ik, ook niet de optie van LTF. De vraag is: moet je een partij die is gegroeid uit geweldadige stoottroepen als VMO, NSV en Voorpost en die enkel uit tactische overwegingen het paramilitaire kaki heeft ingeruild voor nauwsluitende maatpakken een forum aanbieden om een breder publiek over haar ware karakter te misleiden? Iedereen weet dat Dewinter op de debatavond met De Gucht een ander diskoer afsteekt dan intern voor de eigen achterban. "Het nazisme spuit eruit", wist professor Etienne Vermeersch recent te melden over de publikaties van de jeugdformaties waar zowel Vanhecke als Dewinter deel van uitmaakten.

Is het LVSU er stellig van overtuigd dat het Vlaams Blok deze oude gewaden heeft afgelegd, of vindt het dat er over dit soort ideeën "uitvoerig inhoudelijk" moet worden gediscussieerd? Heeft de geschiedenis die discussie niet afdoende genoeg afgerond? Komt het er niet vooral op aan om mensen tegen het gevaar van neofascistische formaties te mobiliseren, in de plaats van er enkel in vruchteloze debatten mee te treden? Vruchteloos, omdat ze door de traditionele partijen niet worden gekomplementeerd met een praktijk die de maatschappelijke wortels voor de groei van extreem-rechts aanpakt: de verloedering en bestaansonzekerheid in de binnensteden en de vrees voor toekomstig welvaartsverlies en een uitdeinen van de armoede en onveiligheid in de rijkere randgemeenten.

Je kan betreuren dat deze maatschappij zo in elkaar zit, maar met fascistische partijen ben je gedwongen om jezelf fysiek te verdedigen en door massamobilisatie ontraand in het offensief te gaan. Geen enkel debat, maar enkel de mobilisatie van de arbeidersbeweging had in de jaren '30 de nazi's van de macht kunnen houden. Als de arbeidersbeweging niet werd verlamd door stalinistische en sociaal-democratische lei-

ders, had het ons een wereldoorlog en de holocaust kunnen besparen. Spijtig dat het LVSU deze konklusies van de antifascistische strijd niet heeft getrokken.

"Het idee om de gelegenheid te bieden voor een uitvoerig inhoudelijk debat met een Vlaams Blokker kreeg overigens zeer lovende kritieken in de nationale dagbladers," klopt het LVSU-bestuur zichzelf op de borst. Ik heb ook één van die "zeer lovende kritieken" gelezen, namelijk die van de zwierige - zij het soms iets naar rechts uitschietende - hand van Rolf Falter in De Standaard. Falter stond in steile bewondering voor de twee grote "debaters" De Gucht en Dewinter. Zelfs moreel waren ze, als je niet beter wist, elkaar waard. Falter ziet geen graten in het opzienbarende ideeëngoed en verleden van Dewinter. Hij betitelt hem met een zucht van bewondering als "de ervaren volkstribuun", die met een "perorerende" (indrukwekkend redevoerende) stijl door het debat baggert. Rolf, een meester tot in de details, weet zelfs te melden dat Dewinter de zaal vrolijk lachend op zijn hand heeft, wanneer hij perorerend als ervaren volkstribuun uitroept "als politici het over kompassie hebben, grijp ik naar mijn portemonnee". Antwerps volksteater, maar vooral: journalistieke volksverlakerij van uitzonderlijk ranzig allooi. Dit soort "zeer lovende kritieken" lijken mij behoorlijk verontrustend. Het LVSU-bestuur staat daarentegen te glimmen van trots. Je had vrijheidslievende demokraten toch iets anders verwacht.

Peter Delsing, Militant Links

Nvdr: Tenzij er zich nieuwe ontwikkelingen voordoen, sluit de Veto-redactie deze discussie af.

Deze week niet in Veto:

Belgische kustwacht achtervolgde dagenlang boot wegens vermeende vluchtelingen • Am me hoela, evenveel vluchtelingen als er maagdekens rondlopen in de Zillion • Daar lopen meer gedefloreerde grieten rond dan door verarmd uranium aangevreten kleutertjes in Bagdad • Kom op tegen kanker voorziet nieuwe actie: adopteer eens een radio-actiefje • Hoop doet licht geven • Bush daarentegen heeft nog steeds het licht niet gezien: "I'm not part of the problem: I'm republican" • Ondertussen blēten ze in Irak en Israël evenveel als Bertje nadat zijn vrouw nog maar eens joenk geworpen heeft • Een laatste wanhopige poging om het ledenaantal van de VU op te krikken • Over opkrikken gesproken: oude vieze geilaards zullen niet langer hun dingetje kunnen laten leeglopen bij de blonde stoten van de Zillion • Geen nood: de paus en co hebben een zelfhulpgroep opgestart • Verzamelplaats: het Sint-Pietersplein te Rome • De paus is dood • Sorry, daar hadden we u even. • Op de rook zult u nog even moeten wachten • Evenlang als Frank Vandenbroucke op zijn gele trui • Wist u trouwens dat de favoriete kleur van Sharon geel is? • Vandaar het nieuwste bevel van Sharon: alle tanks vanaf nu in woestijngeel

KRINGLOOPCENTRUM SPIT

**MEUBELS, KLEDING, FIETSEN,
HUISRAAD, ...**

VOOR ELKE SMAAK, ELK INTERIEUR

**ALLES WAT JE KOT NODIG
HEEFT !!!**

Vanaf voorjaar 2001 verhuist SPIT:
Yzerenmoenstraat 10-12
3001 Heverlee

Huidig adres: DIESTSESTEENWEG 104
3010 Kessel-Lo
Openingsuren:
Di-Vrij van 10.00 tot 18.00uur
Za van 10.00 tot 17.00uur (Ma gesloten)

(advertentie)

JO MEUWISSEN

Alle verhuur
Video-, klank- en lichtmateriaal
Videoschermen tot 4 m
DISCOBAR
met of zonder D.J.
KARAOKE (5000 BEF)

016/201.301

Drie plus één blijft vier

Fwee jaar na de ondertekening van de Bolognaverklaring formuleerden de rectoren van de Vlaamse universiteiten onlangs een advies over de implementatie van deze verklaring in Vlaanderen. In de tekst van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) staan aanbevelingen over de invulling en de voorwaarden van de bachelor/master-structuur en de rol van de hogescholen hierin.

Op de Europese onderwijstop van Bologna (18 en 19 juni 1999) ondertekenden 31 Europese ministers van Onderwijs de Bolognaverklaring. Hiermee schaarden ze zich achter de harmoniseringsidee van het Europees hoger onderwijs. De algemene invoering van een graduate/undergraduate-structuur met twee cycli zou moeten bijdragen tot deze harmonisering. Op de Vlir, het overlegorgaan van de Vlaamse rectoren, kwam op 31 januari een adviestekst tot stand. Dit gebeurde nadat de verschillende rectoren hun achterban hadden gekonsultueerd.

Sportief Leuven wordt even Athene

Van 26 februari tot 2 maart vindt het jaarlijkse Leuven Internationaal Studenten Sporttoernooi (Lisst) plaats. Gedurende drie daverende dagen strijden verschillende universiteiten van over heel Europa voor de welbegeerde Lisst-trofee. De sportievelingen kunnen zich uitleven in drie disciplines: voetbal (mannen), volleybal (mannen en vrouwen) en basketbal (mannen en vrouwen). Leuven zal vertegenwoordigd worden door de winnaars van de Interfakultaire Bekercompetitie (IFB). Maandagavond opent het toernooi op plechtige wijze met een wervelende openingsshow in fakbar 't Elixir van VTK. Donderdag 1 maart wordt het toernooi afgesloten met een geweldige Lisst-TD in de Waaiberg. Iedereen is ook van harte uitgenodigd op het toernooi zelf. Plaats van afspraak is het Universitair Sportcentrum. Dus als je een beetje in sport geïnteresseerd bent en je hebt een paar minuutjes tijd, rep je dan naar het sportkot en kom supporteren voor je favoriete ploeg. Het volledige speelschema vind je op de website van Sportraad: <http://www.spora.student.kuleuven.ac.be/>

(tl)

Bewundert viel und viel gescholten, Helena

Op donderdag 1 maart organiseren Klio en de Nieuwe Filosofische Kring (NFK) de tweede editie van hun Sofistenavond. Daarbij nemen twee professoren van het departement Klassieke Studies het in een ludiek debat op tegen twee collegae van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte.

Twistpunt voor deze woordenstrijd vormt dit jaar De Vrouw. Nadat elk van de aanwezige sofisten zijn visie op dit uiterst gekompliceerde fenomeen heeft toegelicht, vangt het eigenlijke sofistendebat aan: het proces van Helena. Deze vrouw van goddelijke afstamming stond in de oudheid symbool voor schoonheid en bekoorlijkheid. Niet zelden werd dit echter tegen haar gebruikt omwille van Helena's dubieuze rol in de mitische strijd tussen Grieken en Trojanen. Deze strijd, waarvan Helena de inzet vormde, wordt door Homerus in de *Ilias* bezongen. *Bewundert viel und viel gescholten, Helena*, zoals Goethe het tweede deel van zijn *Faust* opent.

Tijdens het proces kruipen de professoren A. Van de Putte en T. Van Houdt in de huid van twee van Helena's scherpste critici, de tragici Aeschylus en Euripides. De professoren L. Van der Stockt en G. Van Riel dienen hen van wederwoord, geïnspireerd op de rehabilitaties van Gorgias en Isocrates. Moderator van dit debat is de niet noodzakelijk onpartijdige rechter van dienst, professor emeritus S. IJsseling.

(pdh)

De Sofistenavond vindt plaats op donderdag 1 maart vanaf 20.30 uur in de Grote Aula van het Maria Theresiacollege. De toegang is gratis. Na afloop organiseren Klio en NFK een cocktailavond in de Fakbar Letteren.

De Vlir is in principe gewonnen voor de invoering van een *two-tier* gradenstructuur. Een dergelijk systeem zou de internationale vergelijkbaarheid van diploma's en graden ten goede komen en de hoger-onderwijsmarkt voor iedereen transparanter maken. Om het nivo van de verschillende graden te garanderen moeten er kwaliteitsstandaarden worden vastgelegd die voldoende uitdagend zijn om een neerwaartse nivellering te voorkomen. Dat heeft te maken met kwaliteitszorg en (internationale) akkreditering. Hierover bereidt de Vlir nog een advies voor. De Vlir vindt bovendien dat de minimale studieduur voor een leertraject beter in studiepunten wordt uitgedrukt dan in studiejaar, hoewel er uiteraard een direct verband blijft bestaan tussen beide meeteenheden.

De undergraduate fase, die moet leiden tot de graad van bachelor, moet volgens de Vlir 180 studiepunten omvatten: dit komt overeen met drie jaar studie in een normtraject. Ook de meeste van onze buurlanden hebben hiervoor gekozen. Het hoge kwaliteitsnivo van de Vlaamse programma's zou een eerste uitstroombemogelijkheid na drie jaar rechtvaardigen. Om een voldoende hoge kwalificatie na drie jaar mogelijk te maken, die tegelijk maatschappelijk valoriseerbaar is, moeten de curricula uiteraard grondig hervormd worden. Interuniversitair overleg op dit vlak is essentieel.

STIMULEREN

De Bolognaverklaring ziet de bachelorgraad dus als een echte *first degree* en als een eerste uitstroombemogelijkheid. In een aantal kontinentaal-Europese landen is echter de overtuiging aanwezig dat het hier veeleer om een intermediaire doorstroomgraad gaat die in de meeste gevallen leidt tot vervolgoopleidingen op masternivo. Ook de Vlir volgt deze redenering en vindt dat de universiteiten in de regel hun studenten moeten stimuleren om hun studie op masternivo verder te zetten.

Terwijl de huidige kandidatuuropleidingen vaak vanaf het begin vrij specialistisch en disciplinegericht zijn, zien velen de Bolognaverklaring als een pleidooi voor bredere bacheloropleidingen. Aan de andere kant hebben een aantal opleidingen, geneeskunde bijvoorbeeld, er onlangs voor gekozen om finaliteitsgerichte opleidingscomponenten vroeger in het curriculum te programmeren. Er is dus een spanning tussen de behoefte aan een disciplinegerichte wetenschappelijke opleiding met een vroege specialisering enerzijds, en de vraag naar polyvalente en breed opgeleide professionals anderzijds. De Vlir is geen voorstander van een inleidend propedeusejaar naar

(foto archief)

Nederlands voorbeeld. Wel kunnen er in het eerste jaar breedvormende vakken aangeboden worden, waardoor ook de mogelijkheden voor heroriëntering naar andere opleidingen vergroten.

De masterfase kan verschillende opleidingen omvatten die kunnen corresponderen met de afstudeerrichtingen op het einde van de huidige tweede cyclus of met sommige van de huidige Voortgezette Akademische Opleidingen (VAO's). Eventueel kan ook de lerarenopleiding een plaats krijgen in het mastermodel. De Vlir wil de duur van de masteropleidingen niet in algemene zin vastleggen. In overleg tussen de universiteiten moet de keuze aan de instellingen gelaten worden tussen 60, 90 of 120 studiepunten (of meer voor bepaalde opleidingen). Maatschappelijk blijft het echter zinvol om ervoor te zorgen dat de totale studieduur niet uitdeint. Ook de financiering van de instellingen stelt praktische problemen voor de uitbreiding van de studietijd. Opleidingen die momenteel vier jaar tellen zullen dus ook in de toekomst vier jaar blijven duren.

ARGUSOGEN

Een ander heikel punt dat de studentenbeweging met argusogen volgt, is de vrije toegang tot de masteropleidingen. Hierover blijft het Vlir-advies vrij beknopt. Wel wordt gesteld dat studenten met een bachelordiploma zich automatisch kunnen inschrijven voor de aansluitende masteropleidingen in dezelfde instelling. Houders van een bachelordiploma van andere instellingen kunnen ook toegelaten worden indien de betreffende opleidingen gemeenschappelijk geakkrediteerd zijn. Andere studenten worden op basis van hun dossier individueel beoordeeld.

De Vlir waarschuwt ook voor de risico's van een absolute programmatievrijheid op masternivo. Deze zou immers tot een wildgroei kunnen leiden. In principe zouden alleen universiteiten die nu onderwijsbevoegdheid voor volledige opleidingen hebben, deze in de toekomst kunnen blijven aanbieden voor zowel de bachelor- als de masterfase in eenzelfde discipline. De

Vlaamse universiteiten moeten via zelfregulering in staat zijn een rationeel en evenwichtig aanbod te realiseren in functie van wetenschappelijke zwaartepunten. Vanuit het perspectief dat in onze onderwijscultuur en maatschappelijke verwachtingen het initiële opleidingstraject tot en met de masterfase reikt, moeten de masteropleidingen door de overheid bekostigd worden. Ook het studiebeurzenstelsel moet het masternivo blijven omvatten.

Wat de samenwerking tussen universiteiten en hogescholen betreft, is de Vlir voorstander van het behoud van de huidige binaire (eigenlijk ternaire) structuur. De rectoren vinden dat deze differentiatie ook maatschappelijk erkend wordt en een duidelijk kader schept voor de studiekeuze van studenten. De implementatie van de Bologna-verklaring zal echter wel aanpassingen vergen aan de definitie van de binaire structuur in Vlaanderen. Bachelorgraden afgeleverd aan de hogescholen zullen in essentie uitstroombemogelijkheden zijn met een duidelijk professionele oriëntatie. Om het onderscheid in doelstellingen en eindtermen van de bacheloropleidingen aan universiteit en hogeschool duidelijk te maken is een differentiatie van de benaming van de diploma's wenselijk. Konkreet stelt de Vlir respectievelijk de termen *bachelor of science* en *professional bachelor* voor. Door de optimalisering van bestaande bruggen en de invoering van specifieke overgangsmoedules worden er flexibele leertrajecten gecreëerd doorheen de verschillende types instellingen en opleidingen. Masteropleidingen zouden zeker niet aangeboden mogen worden door hogeschoolopleidingen van één cyclus. Over de mogelijkheid die hogeschoolopleidingen van twee cycli moeten hebben om masterprogramma's te organiseren, verschillen de Vlaamse universiteiten van mening.

Tijl Vereenooghe

Voor meer informatie kan je terecht op www.vlir.be/vlir/onderwijs/bama.htm.

Op 23 en 24 februari jongstleden was het verzamelen geblazen in Brussel. De Vereniging voor Vlaamse Studenten organiseerde een kongres over de democratisering van het hoger onderwijs. Twee dagen lang discussieerden een tachtigtal onvermoeibare studentenvertegenwoordigers over de financiële, socio-kulturele en onderwijsinherente drempels die de democratisering nog steeds in de weg staan. De resultaten van een aantal werkgroepen werden aan alle studentenvertegenwoordigers voorgelegd tijdens een plenaire zitting en goedgekeurd als het officiële Vlaamse studentenstandpunt.

Demokratisering niet voor morgen

Afgelopen vrijdag en zaterdag verzamelden een tachtigtal vertegenwoordigers van Vlaamse studentenbewegingen op het kongres van de Vereniging voor Vlaamse Studenten in Brussel. Het centrale thema van het kongres betrof de democratisering van het hoger onderwijs. De inleidende lezingen door professor Lammertijn, socioloog en onderwijskoördinator aan de KU Leuven en professor Bea Cantillon, directeur van het centrum voor Sociaal Beleid, leerden dat de democratisering van het hoger onderwijs nog verre van bereikt is.

Wat is democratisering? Hoe langer men er rond werkt, hoe moeilijker deze vraag te beantwoorden lijkt. Klassiek onderscheidt men drie soorten drempels die jongeren tegenhouden om verder te studeren: financiële, socio-kulturele en tenslotte onderwijsinherente drempels. Tot voor enkele jaren ging de voornaamste aandacht van de beleidsmakers uit naar het wegwerken van de financiële drempels. Jongeren gingen immers vaak niet studeren omdat hun ouders de studiekosten niet konden betalen. Het beurzensysteem moest deze ongelijkheid opheffen.

AKTIEF

Dat het systeem van de studiefinanciering een succes is, wordt bewezen door het feit dat steeds meer jongeren schoollopen. Lammertijn drukte dit uit in de *scholarisatiegraad*: het aantal jongeren van een bepaalde leeftijdsgroep dat school loopt in vergelijking met de hele groep. Van alle twintigjarigen volgt zestig procent een opleiding, terwijl dit in 1961 nog maar vijftien procent was. Ook de scholingsgraad of het percentage van de actieve bevolking met een diploma van een bepaald niveau blijft stijgen. Terwijl in de leeftijdsgroep van 25 tot 65 jaar slechts negentien procent een diploma hoger onderwijs op zak heeft, verdubbelt dat cijfer in de leeftijdsgroep van 25 tot 34 jaar.

Het feit dat er steeds meer jongeren verder studeren, betekent evenwel niet dat de democratisering van het hoger onderwijs gerealiseerd is. De sociale verhoudingen binnen de groep mensen die verder

studeren zijn immers amper veranderd. Cantillon sprak hier van een soort roltrap-systeem. Beschouw de totale groep studenten als een roltrap en ieder trapje van die roltrap als een sociale klasse. Helemaal bovenaan staan de jongeren uit de hogere sociale klassen, helemaal onderaan diegenen uit de laagste sociale klassen. De roltrap gaat steeds verder naar boven, maar de laagste sociale klassen blijven onderaan staan en komen op vlak van participatie niet op gelijke hoogte met de hoogste sociale klassen. Geen inhaalbeweging dus. Om deze reden sprak Lammertijn dan ook liever van *ekspansie* dan van democratisering.

TECHNISCH

Eens het probleem gedefinieerd is, stelt zich automatisch de vraag naar de oorzaken ervan. Naast de financiële drempels komen hier de laatste jaren andere problemen aan de oppervlakte drijven: socio-kulturele en onderwijsinherente drempels. Vooral socio-kulturele drempels blijken een moeilijk te vatten begrip en pasklare oplossingen liggen dan ook niet voor de hand. In de eerste plaats stellen deze drempels zich vaak lang voordat de jongere de leeftijd heeft bereikt om hoger onderwijs aan te vatten. Veel is immers afhankelijk van de opvoeding die het kind geniet en de socio-kulturele bagage en waarden die hij of zij meekrijgt. Hierbij lijkt de opleiding en het beroep van de ouders een grote rol te spelen.

Cantillon legde tijdens haar uiteenzetting de vinger op de wonde en stelde dat de rem op de democratisering reeds in het lager onderwijs begint. Terwijl hooggeschoolde ouders hun kinderen enkel naar het beroeps-onderwijs sturen indien het echt niet anders kan, komen kinderen van ouders met een lagere opleiding of beroepsklasse veel sneller in technisch of beroeps-onderwijs terecht. Met als gevolg dat ze een zware achterstand oplopen wat betreft hun kansen om verder te studeren.

WATERVAL

Een ander pijnpunt was volgens Cantillon het zogenaamde watervalstelsel. Men spreekt van een waterval wanneer jongeren tijdens hun middelbare school steeds verder afzakken naar 'lagere' studierichtingen omdat er onvoldoende rekening

wordt gehouden met hun capaciteiten. Ook hier zou het onderwijsniveau van de ouders een grote rol spelen. Hoe bepalend de keuze in het middelbaar onderwijs is, werd dan weer benadrukt door Lammertijn. Hij stelde immers vast dat jongeren uit de sterkere middelbare opleidingen veel meer universitaire studies aanvatten, *ongeacht hun sociale achtergrond*.

De achterstand van jongeren uit een lagere sociale klasse zet zich door in hun verdere studieloopbaan. Lammertijn haalde een onderzoek aan dat uitwijst dat jongeren uit lagere sociale klassen veel meer voor een hogeschoolopleiding van het korte type en veel minder voor universitaire studies kiezen. Voor de hogeschoolopleidingen van het lange type zijn er geen significante verschillen tussen de verschillende sociale klassen. Ook tijdens de hogere studies zet de sociale ongelijkheid zich door. De slaagkansen van jongeren die uit een gezin komen waar veel belang wordt gehecht aan hoger onderwijs en waarvan de ouders zelf gestudeerd hebben, zijn aanzienlijk hoger.

MOZAÏEK

Na het aanhalen van de pijnpunten pleitten beide sprekers voor een vernieuwde aanpak van het democratiseringsproces. Lammertijn zette zich af tegen de klassieke aanpak waarin gedacht wordt in grote categorieën. De huidige maatschappij is te ingewikkeld geworden om deze nog langer te handhaven, denken we bijvoorbeeld aan mozaïekgezinnen en de steeds groeiende participatie van allochtonen. Indien sociale systemen effectief willen zijn, moeten ze mensen in hun partikulariteit beschouwen en rekening houden met de individuele en sociale hindernissen. Om dit te bereiken kunnen de systemen afdalen naar het lokale niveau, waar persoonlijk contact met de leerling of student mogelijk is. Gezien het grote belang van de vooropleiding van de student, legde Cantillon de nadruk op de centrale rol die leraars te vervullen hebben in de begeleiding en opleiding van de leerlingen. Leraars zouden dan ook veel meer gewaardeerd moeten worden.

Konkrete oplossingen konden de sprekers niet bieden, maar dat mag niet verwonderen gezien de complexiteit van de materie. Over twee dingen waren de sprekers het alvast roerend eens. Het zijn niet de finan-

Hoe werkt VVS?

De Vereniging voor Vlaamse Studenten (VVS) overkoepelt alle Vlaamse studentenbewegingen, zowel deze van de hogescholen als van de universiteiten, en vormt gezamenlijke standpunten. De vorming van deze standpunten gebeurt op verschillende vergaderingen. Zo bespreken de vertegenwoordigers van de hogescholen maandelijks hun problematiek — bijvoorbeeld de subsidiëring van hun studentenvoorzieningen — in de hogeschoolcentrale, terwijl de universitaire vertegenwoordigers samenzitten in de Universiteitscentrale. Iedere centrale heeft een voorzitter die de vergadering voorbereidt en koördineert. Naast de centrales werkt VVS ook nog met een Algemene Vergadering (AV). Op deze vergadering bepalen de vertegenwoordigers van de universiteiten en de hogescholen standpunten over gemeenschappelijke materies, zoals sociale voorzieningen en studiefinanciering.

Eens om de zoveel tijd organiseert VVS een kongres waarop de krachtlijnen van het beleid worden uitgestippeld. Het gaat hier om een soort partijkongres, waarbij de basis wordt geraadpleegd en standpunten worden geformuleerd waar niet zomaar van mag afgeweken worden. Om een zo breed mogelijke basis te raadplegen, moeten de studentenbewegingen van de verschillende instellingen per schijf van zeventuizend studenten vijf vertegenwoordigers sturen naar het kongres. Iedere vertegenwoordiger heeft hierbij een stem. Voor de twee grootste instellingen, de KU Leuven en de Rijksuniversiteit Gent, betekent dit dat zij twintig vertegenwoordigers naar het kongres moeten afvaardigen.

Het laatste kongres dateerde van 1996 en vond plaats in Leuven. Men besprak thema's als de toekomst van het onderwijs, studiefinanciering, mobiliteit en de lerarenopleiding. Een van de standpunten die toen gevormd werden, was de eis voor gratis openbaar vervoer voor studenten, iets wat VVS nog steeds verdedigt.

(lg)

ciële, maar wel de socio-kulturele drempels die die het allerbelangrijkste knelpunt vormen in de democratisering van het hoger onderwijs. En de democratisering van het hoger onderwijs is alles behalve een feit.

Loes Geuens
Tine Swaenepoel

Kulturele drempels: ook ouders moeten bereikt worden

Tog steeds is het niet voor iedereen evident hoger onderwijs aan te vatten of er te slagen. Allerlei kulturele drempels kunnen de instroom en het goed functioneren van studenten uit lagere klassen immers belemmeren. Een werkgroep op het VVS-kongres kwam tot het besluit dat het precies bij die instroom is dat nog heel wat drempels weg te werken zijn.

Over kulturele drempels in het hoger onderwijs is nog maar bitter weinig geschreven. De werkgroep Kulturele Drempels spitte zich op het VVS-kongres dan ook toe op drie thema's. Ten eerste werkte de groep rond de idee van kunstpromotie en kunstconsumptie bij jongeren. Mensen uit verschillende sociale milieus brengen verschillende achter-

gronden met zich mee en dit heeft een weerslag op hun resultaten op school.

De suggestie van de werkgroep om aan deze ongelijkheid te sleutelen was middelbare schoolstudenten meer in contact te brengen met kunst. Kunstproductie en kunstconsumptie moeten projectmatig uitgewerkt worden. De konkrete suggestie van de werkgroep was de schoolnamiddagen te reserveren voor kulturele en sportieve activiteiten waarbij de creativiteit ontplooit wordt. Daarbij zou het de bedoeling zijn in kleine groepjes tot kunstbeleving te komen onder leiding van een van de elfduizend werkloze kunstenaars die België kent.

De ondervertegenwoordiging in het hoger onderwijs van bepaalde sociale klassen heeft vervolgens ook te maken met het taalgebruik. Dit betreft niet alleen de achterstand die iemand heeft als hij alleen maar

zijn/haar dialect spreekt, maar eveneens over *leksikale keuzes*. "Het feit dat een kind van thuis uit het woord 'realiteit' meekrijgt en niet alleen 'werkelijkheid'," aldus Freek Vande Velde van de werkgroep Kulturele Drempels, "kan zorgen dat hij makkelijker scoort in het hoger onderwijs. Studies tonen aan dat negentig procent van de kinderen taalproblemen hebben wanneer zij het secundair onderwijs aanvatten. Wie van thuis uit de vormentaal of de concepten van het onderwijs meekrijgt heeft een voordeel."

Om dit selectiemechanisme tegen te gaan, stelde de werkgroep voor de gestelde normen, die vaak onbewust worden gehanteerd, te expliciteren en een graduele evaluatie in te voeren. Schrijf een kind dus niet af als het in het eerste middelbaar met taal worstelt maar kijk of het zich gaandeweg kan aanpassen. "Kijk naar de evolutie van het kind in plaats van: haalt hij norm X op moment Y," aldus Vande Velde. Dit zou moeten gebeuren vanaf het lager onderwijs.

Een derde punt waar rond gewerkt werd, was het allochtonenbeleid. De werk-

groep stelde vast dat er een grote nood is aan vertaling van brochures. Ook ombudsdiensten voor allochtonen zouden zeker een duwtje in de goede richting kunnen zijn en net zoals de brochures zou ook dit niet mogen beperkt blijven tot de instelling zelf. Het is van groot belang dat ook de ouders van allochtonen bereikt worden.

"Die vertaalde brochures", zo vertelt Vandeveld, "zijn niet enkel voor de student — we nemen aan dat die Nederlanders kunnen — maar vooral voor de ouders, zodat zij weten hoe ze studietoelagen moeten aanvragen, hoe het huisvestingsbeleid in elkaar zit enzoverder." Het is belangrijk dat de ouders dit weten zodat zij ten eerste van die voorzieningen kunnen genieten en daarbij ook bij het hoger onderwijs worden betrokken. Daarnaast moet ook positieve actie gevoerd worden. Positieve actie, in tegenstelling tot positieve diskriminatie waarbij met vaste kwota gewerkt wordt, houdt in dat men bij gelijkwaardige kwaliteiten en capaciteiten een allochtone kandidaat zal aanwerven.

Matthieu Van Steenkiste

Onderwijsinherente drempels: meer vragen dan antwoorden

Taast de kulturele en de financiële drempels zijn nog aspecten die jongeren beletten verder te studeren. Dingen die bijvoorbeeld met het onderwijs zelf te maken hebben. Op het VVS-kongres vorige vrijdag was er ook een aparte werkgroep gewijd aan de onderwijsinherente drempels.

De werkgroep 'onderwijsinherente drempels' boog zich over verschillende problemen. Zo kwam in een eerste sessie Rudi Janssens spreken, de mede-auteur van 'Een maat voor niets? Zin en onzin van een universitaire selectieproef'. Het alternatief voor zo'n selectieproef werd aangereikt door Geert Wels, ontwerper van de Chrysostomosproef, een oriënteringsproef die jongeren uit het secundair onderwijs kan helpen bij het maken van hun studiekeuze.

De tweede sessie was toegespitst op de problematiek van de inschrijvingsgelden? Hoeveel mag een instelling vragen voor zijn onderwijs? Of mag een instelling überhaupt een prijs plakken op een opleiding?

Kris Merckx, woordvoerder van de Partij van de Arbeid (PVDA), pleit voor het afschaffen van inschrijvingsgelden. Die zouden, zeker als ze hoog zijn, negatieve gevolgen hebben voor de democratisering

van het onderwijs. Hij stelt dat twintig jaar na de strijd van mei '68 voor die democratisering de kinderen van arbeiders maar hetzelfde percentage van de universiteitstudenten vertegenwoordigen (13,6 % in '89-'90), wat hij een ironische paradox noemt.

Je kan je bij dit diskoer de vraag stellen of de oorzaak voor de relatief lagere deelname van kinderen uit de zogeheten lagere sociale klassen enkel te zoeken is bij financiële drempels in het hoger onderwijs. Senator Bea Cantillon (directeur Centrum voor Sociaal Beleid) poneerde in een algemene inleiding op het kongres dat de rem op de democratisering veel vroeger gezet wordt. Reeds in het lager onderwijs beginnen vele kinderen uit lagere sociale klassen achterstand op te lopen. Zij komen minder vaak in 'sterke richtingen' terecht in het secundair, hoewel hun intellectuele capaciteiten niet minder zijn. Onderzoek van Verhoeven, Huyse, en andere toonde aan dat jongeren in sterkere richtingen van het secundair bovendien sneller universitair onderwijs aanvatten ongeacht hun sociale achtergrond. De democratisering van het hoger onderwijs kan dus niet losgekoppeld worden van een goed oriënteringsbeleid in lager en middelbaar onderwijs. En men kan niet alle heil gaan verwachten van het laag houden van inschrijvingsgelden en studiekosten.

Het verhaal van Frans Van Nieuwenhove, rectoraal adviseur wetgeving en oud directeur-generaal rectorale diensten van de KU Leuven, huldigde dezelfde principes, maar noemde zichzelf ook meer genuanceerd. Volgens hem is het beste systeem het heffen en moduleren van inschrijvingsgelden. Dit gekombineerd met studiebeurzen en studieleningen en nog steeds een financiering door de overheid. Hij heeft er geen problemen mee dat elk individu geldelijk bijdraagt in zijn persoonlijke en in de algemene vormingskansen. Je kan in plaats van inschrijvingsgelden af te schaffen ten voordele van de sociaal minder begunstigen, ook mensen uit hogere inkomensklassen meer laten betalen. Dit kan je volgens hem niet los zien van een performant systeem

van studietoelagen, een onderwerp dat de jongste jaren wat verwaarloosd is in de publieke opinie.

Verder wees hij nog op de inschrijvingsgelden voor voortgezette academische opleidingen, waar het probleem enigzins anders ligt. Iets moeilijker is de combinatie inschrijvingsgelden en levenslang leren. Er is een tendens naar onderwijs met okkasionale en periodieke terugkeermomenten naar de schoolbanken. Hoe zit hier het met de financiering? En hoeveel mag dat kosten? En wie moet dat betalen? Wat moet de rol van de overheid hier zijn? Meer vragen dan antwoorden dus.

Tine Swaenepoel

Financiële drempels: een rugzakje voor elke student

Studeren kost geld, dat is geweten. Dat niet iedereen onderwijs even gemakkelijk kan betalen evenzeer. Dit feit staat bekend als de financiële drempel tot het hoger onderwijs. De gelijknamige werkgroep op het VVS-kongres trok op zoek naar een manier om die drempel uit te schakelen.

De eerste sessie van de groep begon met een lezing van Joost Bollens die zijn studie over de kosten van het hoger onderwijs kwam voorstellen. Van daaruit werd gediscussieerd over mogelijke modellen van studiefinanciering. Het basisonderscheid hierin was dat tussen een ouderafhankelijke — zoals we die nu kennen — en een studentafhankelijke financiering. Voor en nadelen van het huidige systeem werden opgesomd: aan de pluskant stond de solidariteit zowel binnen als tussen de gezinnen, minpunt is dat het model een beklemmend effect kan hebben — ouders maken soms de studiekeuze — en de geringe mobiliteit van de student.

Ook het studentafhankelijk model werd grondig doorgelicht. Totnogtoe zijn er in dit model twee mogelijkheden: een studielening of een studieloon. Een studielening legt heel wat verantwoordelijkheid bij de student zelf en is zeer resultaatgericht. Negatief dan weer is de grote prestatiedruk die hieruit voortvloeit. Wie niet slaagt krijgt het jaar erna immers geen lening meer. Ook brengt het een zeker financieel risico met zich mee — leningen moeten worden terugbetaald — en verdwijnt elke vorm van geïnstitutionaliseerde solidariteit tussen de studenten.

De voordelen van een studieloon werden uitgebreid besproken: zowel de zelfstandigheid als de mobiliteit van de student wordt bevorderd. Solidariteit blijft er via de belastingen. De werkgroep ging

echter niet voorbij aan de schaduwzijde van deze medaille. De grote zelfstandigheid is niet voor elke student een zegen want niet iedereen slaagt er in om even verantwoord om te gaan met de som geld die hij/zij krijgt. Ook het gevaar voor isolatie van de thuisbasis is groot. In Nederland komt men van dit model terug omdat een verhoogde zelfmoordratio werd vastgesteld.

Uiteindelijk besloot de werkgroep te zoeken naar een vierde model dat het beste van beide werelden verenigde: de voordelen van een studentafhankelijke financiering met die van een ouderafhankelijke. Uitgangspunt was dat elke student aan het begin van de studierace met gelijke middelen moet kunnen starten.

HERVERDELEND

De tweede dag ging de werkgroep de konfrontatie aan met Gilbert Van Leenhove, voorzitter van de Kommissie Onderwijs van het Vlaams Parlement. Hij beperkte zich vooral tot het beantwoorden van vragen die uit de discussie naar voor kwamen en het bekomentariëren van geformuleerde voorstellen. De studentenvertegenwoordigers vertrokken vanuit het huidige VVS-standpunt dat uitgang van een hoger onderwijs zonder inschrijvingsgeld.

Dankzij de studie van Bollens wisten de studenten dat de kosten voor hoger onderwijs zich voornamelijk situeren in enerzijds de studiekosten en anderzijds de leefkosten. Studiekosten zijn voor iedereen gelijk: of je nu rijk of arm bent, een handboek kost wat het kost, een computer evenzo. Het eerste voorstel was dan ook om elke student bij het begin een loon te geven dat die studiekosten zou dekken. Een rugzakje voor elke student, zo heetten ze dit. Het dekken van de leefkosten zou via een herverdelend mechanisme gebeuren: naargelang het inkomen van de ouders zou de student een grotere of een kleinere bijdrage

(foto Steven Van den Eede)

ontvangen. Tevens zouden zij via dezelfde verdeelsleutel belastingsgewijs bijdragen aan de financiering van de leefkost van mindergegoeden. Konkreet komt het er op neer dat wie weinig verdient een studieloon ontvangt voor de leefkosten en geen belastingbijdrage betaalt. Hogere inkomens zouden dan weer bijdragen maar geen studieloon ontvangen voor de leefkosten. Tussen die twee uitersten in zou men dus zowel ontvangen als bijdragen. Iedereen krijgt het studiekostenrugzakje. Op deze manier verschijnen zowel goegeden als minder goegeden met gelijke middelen aan de start.

Allemaal goed en wel, zo merkte Van Leenhove op, maar wat met de kinderbijdrage? Discussie leidde tot het voorstel dat de kinderbijdrage zou vervallen bij het aanvangen van een hogere studie en zou vervangen worden door de studiefinanciering. Met deze voorstellen trok de werkgroep naar de

plenaire zitting.

Daar werd het voorstel onthaald op veel discussie. Het voorstel was zeer interessant, vond men, maar het leek onverenigbaar met het bestaande VVS-standpunt dat vasthoudt aan een zuiver studieloon. De hibriede vorm van het voorstel vond men echter een zeer interessante denkpiste. Een ander moeilijk punt hierbij waren de fiscale voordelen. Wie, zoals de armen, geen tot weinig belastingen betaalt, kan ook niet genieten van compenserende fiscale voordelen. Dit is een treffend voorbeeld van het zogeheten Mattheüseffect, waarbij de rijkdom zichzelf versterkt. Besloten werd de nota aan de basis — de verschillende Vlaamse studentenbewegingen — voor te leggen waarna ze op de volgende Algemene Vergadering gestemd zou worden.

Matthieu Van Steenkiste

Gezocht: een cultureel project voor Leuven

Kultuur kan niet zonder gebouwen. Soms zijn die gebouwen echter ook kunst; dat heet dan patrimonium of cultureel erfgoed. Wat de gebreken op cultureel gebied zijn en wat aan te vangen met het patrimonium, daarover ging het debat vorige donderdag in het stedelijk museum Vander Kelen-Mertens. "Benut uw patrimonium" en "maak keuzes" waren de raadgevingen die de Leuvenaars meekregen van de Nederlandse adviseur Sjarel Ex.

Nu de de nieuwe stadsbibliotheek "Twee-bronnen" geopend is en het Arenberg College goed onderweg is om het Stuc te worden, lijken de ambitieuze plannen ietwat verdwenen. Nochtans zijn er in Leuven nog steeds heel wat infrastructurale noden op cultureel gebied. Tine Daems van de Stichting Stad & Architectuur haalde in haar inleiding de grootste pijnpunten aan.

Een van de grootste hiaten in het stedelijk landschap blijft het ontbreken van een degelijke zaal voor rechtstaande concerten en fuiven. Niet alleen voor optredens van grote groepen is er een probleem, ook kleinere bandjes zijn op zoek naar repetitieruimte. Derde zorgenkind is volgens Daems de huisvesting van de socio-culturele verenigingen. Deze verenigingen — van amateur- en neelgezelschappen tot fanfares — hebben vaak geen degelijk onderkomen en moeten zich tevreden stellen met achterzaaltjes en aanverwanten. Ten vierde zijn er in het Leuvense veel te weinig geschikte gelegenheden om tijdelijke tentoonstellingen te houden en is het aanbod aan alternatieve films veel te beperkt. Laatste vraag is of Leuven geen behoefte heeft aan een zaal die grote producties kan ontvangen.

Eerst panellid was An-Marie Lambrechts, directeur van het Stuc. Zij schetste eerst de plaats die een kunstencentrum zoals het Stuc inneemt in het culturele landschap. Als enige kunstencentrum in Vlaams Brabant is het hun taak vernieuwend werk te produceren en te presenteren, rekening houdend met de kontekst waarin het kunstencentrum opereert. Het Stuc leefde lange tijd bij gratie van de KU Leuven in gebouwen die nooit voorzien waren om dienst te doen als teaterzaal. De groeiende professionalisering leidde echter zowel bij artiesten als publiek tot onvrede over de gebrekkige infrastructuur. Lambrechts benadrukte dat het Stuc ook in het Arenberg kleinschalig zou blijven werken met een grote zaal van maximum 220 plaatsen. Het Stuc, zo besloot ze, is slechts een klein

heeft een fantastisch erfgoed, zo stelde hij, maar er is weinig van zichtbaar. Elke weg die nu zou worden ingeslagen is dan ook beter dan wat er nu is, was zijn verdikt.

PROJEKT

Konkreet zag hij in Leuven drie mogelijke groeigebieden. Voer een langdurig beleid rond Dirk Bouts en zijn school en investeer in een museum over de geschiedenis van de stad. Dat waren zijn voornaamste suggesties. Hij stelde ook voor om het oude woonhuis Vander Kelen-Mertens terug in zijn oorspronkelijke staat van 18de-19de-eeuwse grandeur te herstellen. Deze drie musea zouden samen een sterke museumsite vormen rond het bestaande stadsmuseum Vander Kelen-Mertens en de oude stadsbibliotheek. Een combinatie van kleinschaligheid en hoge kwaliteit moet daarbij de maatstaf zijn. Een bijkomende suggestie was nog om een

Tijd voor kultuurschepen Saïd El Khadraoui om te antwoorden. Aangezien zijn beleidsnota nog niet was goedgekeurd door de coalitie kon hij over zijn plannen nog niet veel kwijt. Sowieso zal zijn beleidsnota slechts voorlopig zijn want meer dan waarschijnlijk zal vanaf oktober 2002 een "meerjarenplan lokaal cultuurbeleid" vereist zijn van elke gemeente. El Khadraoui gaf zich-

gebeurt of dat het in elk geval erg onzichtbaar is. Of dat dan een pleidooi voor meer promotie was? Ja en nee. "Je kunt niet aan city-marketing doen als je niet eerst iets hebt". T'Jonck gaf hierbij het voorbeeld van het Stuc dat in de jaren tachtig begon met "tien stoelen en een paar praktikabels" en zo gaandeweg een publiek opbouwde. En dat kan alleen vanuit een doordachte program-

"Kies voor iets, desnoods voor sport, maar zorg dat je er goed in wordt"

zelf dus nog wat tijd maar wou toch al drie pijlers kwijt die zijn beleid zouden schragen. Er gebeurt veel in Leuven maar er schort iets aan de zichtbaarheid. Het is de intentie om de fel besproken cultuurparticipatie te verhogen. Zonder zichtbaarheid

matie. Je hebt mensen nodig die competent zijn en in samenwerking met het beleid maar toch met een ruime autonomie aan een project kunnen werken. Keuzes maken bleef de boodschap. De schepen van cultuur zei dat de situatie geanalyseerd werd en beloofde keuzes te maken in zijn meerjarenplan over anderhalf jaar.

Even leek El Khadraoui dan toch in zijn kaarten te laten kijken toen Vanmolkot de mogelijkheden van de Vaartkom aansneed. Eenmaal het Stuc in het Arenberg is ingetrokken wordt de oude Brandweerkazerne immers afgebroken en, zo bevestigde El Khadraoui, in het Bijzonder Plan van Aanleg van de Vaartkom is een deel voorzien als uitgaansmogelijkheid. Culturele infrastructuur is daar dus probleemloos mogelijk. Bijkomend voordeel om de concertzaal in die buurt in te planten is de geringe bewoning waardoor geluidshinder minder een probleem zou zijn.

DOSSIER

Uit de vragenronde met het publiek kwamen vooral vragen naar voor over de plannen rond de museumsite. "Ik heb dertig jaar les gegeven in de Akademie (de oude

stadsbibliotheek, mvs), en vijftientig jaar daarvan spraken ze ervan om er hier een museum van te maken. Dat ze dus niet afkomen dat er geen studies over bestaan," ergerde een man zich. El Khadraoui wees hem er op dat hij in dit dossier toch geen overhaaste beslissing wou nemen, zonder ernstig onderzoek. Iemand die El Khadraoui een gebrek aan ambitie verweet wat betreft infrastructuurwerken als de museumsite werd door de kultuurschepen nog fijntjes geantwoord dat hij inderdaad het aksent wilde verleggen naar inhoud.

Lambrechts pleitte nogmaals voor een bundeling van de krachten. Ex sprong haar daar in bij: "zorg dat wat je ook doet kleinschalig is, van hoge kwaliteit en dat het ook interessant is voor publiek van buiten Leuven. Jullie hebben een heel interessante stad, laat die dan ook zien". Dat was dan ook de boodschap die uit het debat sterk naar voor kwam: zorg voor een cultureel project voor Leuven en zorg dat het vervolgens zichtbaar is tot ver erbuiten.

Vraag is echter of er met dit debat niet beter was gewacht tot de beleidsnota was goedgekeurd. El Khadraoui kon en wou daardoor nog maar weinig over zijn plannen kwijt en het gesprek bleef dan ook ietwat in het ijle hangen. "We denken er over na" en "misschien kunnen we" zijn immers nooit afdoende antwoorden.

Matthieu Van Steenkiste

(foto Johan Coart)

kunsthall te bouwen waar alle soorten tentoonstellingen, zowel van oude als van hedendaagse kunst, plaats konden vinden. "Benut uw patrimonium" was in elk geval zijn aansporing. En "maak keuzes": je kan niet in alles even goed zijn.

Pieter T'Jonck sloot zich als architect aan bij de diagnose van Ex maar legde toch enkele andere aksenten. Onder andere wees hij op het ontbreken van zowel historische als hedendaagse beeldende kunst — er zijn zelfs bijna geen kommersiële gallerijen — en op de nabijheid van Brussel als mogelijke oorzaak. Daarbij inspelend op de vraag of Leuven een grote zaal nodig had, stelde hij dat Leuven misschien eerder moet nadenken over een complementair aanbod. "Er is uiteindelijk een enorm aanbod op vijfen-

krijg je immers moeilijk meer mensen naar cultuur. Niet alleen zou er drempelverlagend moeten gewerkt worden, cultuur moet ook in het straatbeeld en de wijken te vinden zijn. Tertio vond de kultuurschepen dat culturele plaatsen ontmoetingsplaatsen moeten worden. In dat kader sprak hij van een nieuw te bouwen kafeteria aan het cultureel centrum.

KNUPPEL

Bij het begin van het debat, aangezwengeld door moderator Rik Vanmolkot, wierp Lambrechts de knuppel in het hoenderhok met haar bemerking dat zij voor alles een project miste. "Normaal kies je eerst een project — wat wil je doen —, zorg je dat je de structuren hebt en zoek je dan infrastructuur," zo stelde ze. Het probleem is echter dat het beleid van deze normale verhouding losgekoppeld is. Ex haakte daar even later op in met zijn pleidooi voor een beleid dat keuzes maakt: "kies voor iets, desnoods voor sport, maar zorg dat je er goed in wordt".

Wat betreft de huisvesting van de socio-culturele verenigingen kon El Khadraoui enkel stellen dat hij het terrein aan het aftasten was. Hij suggereerde wel dat in het gebouw voor staande concerten naast de gevraagde repetitieruimtes ook deze verenigingen konden ondergebracht worden.

Is er effectief een gebrek aan tentoonstellingsruimte, zo vroeg Vanmolkot zich af. T'Jonck vond in elk geval dat er op het gebied van beeldende kunsten weinig

"Jullie hebben een heel interessante stad, laat dat dan

ook zien"

radertje in de regio en belangrijk is dat de hele culturele waaier een plek zou krijgen. Haar pleidooi was er één voor diversiteit, voor "datgene wat het verschil maakt".

Sjarel Ex, in het dagelijkse leven directeur van de Dienst Gemeentelijke Musea Utrecht, was aangetrokken door Leuven als een soort "cultureel adviseur". Zes maanden lang leerde hij het artistieke landschap van de stad kennen en kwam hij tot de konklusie dat een model vergelijkbaar aan dat van Utrecht zich hier opdrong. Leuven

twintig kilometer van hier," zo stelde hij, "en het is dan misschien interessanter busen in te leggen dan de grote producties zelf naar Leuven te halen". Eveneens vond T'Jonck dat zich in Leuven niet zozeer de kwestie van de baksteen stelde — de gebouwen — maar wel die van het beleid. Misschien is het beter dat het beschikbare geld naar een dynamisch beleid gaat, waarbij enkele goed gekozen programmatoren aangesteld worden die voor enkele jaren hun ding kunnen doen.

Jonge hondjes likken iedere hand

Glowns en dorpsidioten horen niet meer thuis in de eenentwintigste eeuw. En eigenlijk is dat jammer. Ze keren immers de sociale regels om en prikkelen je om de wereld rond jezelf in vraag te blijven stellen. De ontdekkingsreis naar persoonlijk geluk staat centraal in het nieuwe stuk van KampusToneel (KaTo).

Zotskop is een vertaling van *Crazyface* van horrorauteur Clive Barker. De man is onder meer bekend van de verfilming van zijn roman *Hellraiser*. Het stuk is eigenlijk een zoveelste variatie op het Tijn Uilenspiegel-thema, hoewel de grappen en grollen deze keer wat achterwege blijven. Barker blijft dus binnen een Europese traditie. KaTo-regisseur Jan De Vuyst, onder het pseudoniem Johan Albalonga, en Steven Vermeylen tekenden voor de vertaling en herwerking.

INBORST

KaTo gaat intussen zijn twaalfde jaargang in. Het gezelschap bestaat zowel uit academisch en ondersteunend personeel van de universiteit als uit studenten. De laatste jaren wordt vooral deze tweede categorie aangetrokken. Audities zijn niet nodig. Voor sommige acteurs is toneelspelen al een tweede natuur geworden, voor anderen is het een eerste uitdaging op de planken. Dat zie je natuurlijk tijdens de voorstelling, maar het nivo overstijgt zeker dat van een gemiddelde studentenrevue.

Zotskop vertelt de levenskweeste van Tijn Uilenspiegel, voor wie naïviteit en een goede inborst zijn sterkste wapens zijn. Zijn moeder weet niet goed wat met hem aan te vangen omdat hij engelen beweert te zien. Dit heeft als gevolg dat Tijn zeer snel op eigen benen komt te staan. Eerder toevallig komt hij in het bezit van de schat van de wereld, waar de Europese naties een oorlog voor over hebben. Zelfs zijn eigen broer wordt ingeschakeld om Tijn te vermoorden. Het stuk wordt af en toe onderbroken door droomvoorstellingen van Tijn waarbij hij clowns of sprekende paarden ontmoet. Zijn omzwervingen leiden hem uiteindelijk tot

in Rome, waar een verrassende onthulling wacht.

SIRKUS

Het eenvoudige decor van de kapel van het oude Zwartustersklooster schiept een aparte sfeer die goed bij het stuk past. De karikaturisering van personages en de vreemde sirkuskunstjes doen af en toe denken aan de *commedia dell'arte*, waarbij Tijn de harlekijn van dienst is. Jan De Vuyst noemt het echter meer een komi-tragedie. De grappige omkering maakt het stuk levendig. De schrik-

wekkende voorstellingen daarentegen verwijzen zowel naar de horrorinvloeden als naar het ruwe bestaan van de middeleeuwen. De aanwezigheid van deze verschillende elementen geven het geheel zelfs een postmodern tintje.

Veel aparte subverhaaltjes rijgen het stuk aaneen, zodat de voorstelling een gezellige vertelavond wordt. En dat is ook de betrachtting van de makers: in de drukke wereld van vandaag even de tijd nemen om te genieten van een lang verhaal. De drie uur durende voorstelling verveelt zeker niet omdat het ritme ideaal is. Geen overdreven dramatiek of

ronkende monologen die je in slaap wiegen, maar een spannende fabel die je opsloopt in de wereld tussen werkelijkheid en fantasie.

Thomas Leys

Het KampusToneel speelt op 1, 2, 6, 8, 9 en 10 maart, telkens om 20 uur in de kapel van Zwartusters in de Zwarte Zustersstraat 2 in Leuven. Studenten betalen 150 frank, niet-studenten 200 frank. Reservaties: tijdens kantooruren (13 tot 17 uur) bij Fons Melot, Studentenvoorzieningen KU Leuven, fons.melot@dsv.kuleuven.ac.be of 016/32.43.70.

MUSICOLOGICA BRENGT HAAR JAARLIJKS KONCERT

Niet-alledaagse nachtmuziek

De concerten van Musicologica bestaan al langer dan de studentenkring zelf. Elk jaar organiseren de musikologen een concert voor hun medestudenten waardoor ze zichzelf de kans geven om ervaring op een podium op te doen. Dit jaar hebben ze hun concert opgebouwd rond het thema 'de nacht'.

Het is niet de eerste keer dat Musicologica een concert organiseert rond een bepaald thema. In vorige jaren kozen de musikologen ook al voor een origineel concept. In 1997 zochten ze naar humor in de muziek, vorig jaar hadden ze als thema 'het interbellum' gekozen. Het eerste concert begon destijds als een eenmalig initiatief, maar ondertussen zijn de organisatoren het steeds groter gaan zien. In 1999 hadden ze namelijk het thema 'film' gekozen waarvoor ze filmbeelden met muziek verwerkten.

ENSEMBLES

Dit jaar is het concert opgebouwd rond het thema 'de nacht'. De organisatoren hebben dit jaar duidelijk gekozen voor een onderwerp dat op vrij veel verschillende manieren te interpreteren valt. Het is hun bedoeling om verschillende facetten van 'het nachtgevoel' om te zetten in muziek. Er is duidelijk voor afwisseling gekozen bij het samenstellen van het programma van het concert. Sommige stukken zijn eerder luguber van aard, anderen stralen rust uit.

Hoewel ze de hoofdbrok van het concert dit jaar uit het romantisch repertoire haalden, kiezen de organisatoren er

dit jaar voor om verschillende stijlen en genres in het programma op te nemen. Het concert begint en eindigt met rustige gregoriaanse muziek, met daartussen een ruim middeleeuws deel met composities van onder andere H. Purcell, R. Schumann en L. Bernstein. Men wil duidelijk enkele minder bekende composities en componisten aan bod laten komen. Hierbij is vooral aandacht besteed aan Belgische componisten zoals Paul Gilson of Marcel Poot.

De combinatie muziek-proza is dit jaar in vergelijking met vorig jaar in het voordeel van de muziek uitgevallen. Er zal wel nog plaats zijn voor voordracht, met teksten van onder meer J.W. Goethe of E.A. Poe, maar deze zullen nu eerder gebruikt worden als bindmiddel voor het geheel. Dat kwantiteit niet altijd recht evenredig hoeft te zijn met kwaliteit blijkt nog maar eens wanneer we de naam van Arne Sierens in het programma tegenkomen.

De grote moeilijkheid bij het organiseren van een dergelijk concert is het vormen van de ensembles. De stukken moeten gekozen worden op basis van de aanwezige instrumenten en de vaardigheid van elke student. Daarom wordt er bijna nooit gekozen voor het vormen van één groot orkest, maar wordt er gewerkt vanuit verschillende kleinere ensembles. Dit heeft als voordeel dat zoveel mogelijk studenten de kans krijgen om mee te spelen in een van deze ensembles. Hierdoor kan je natuurlijk vreemde combinaties verkrijgen. In het programma zijn er immers jazz-stukjes voor hoorn opgenomen. Sinds vorig jaar is er ook een Musicologica-koor opgericht. Ook dit koor, onder leiding van Stijn Kolacny, heeft de bedoeling om zoveel mogelijk musikologen de kans te geven om deel te nemen aan het concert. Boven-

dien zorgt dit koor voor een luchtige noot in het concert.

Nieuw dit jaar is echter dat er voor het eerst een stuk zal gespeeld worden dat nog nooit eerder gespeeld is. Dit stuk, *Ettelijke Bange Eenden*, is een werk van Michael Finissy, een jonge Britse componist die sinds vorig academiejaar uitgenodigd is als gastdocent aan de afdeling musikologie. Zijn ervaring met de studenten was dermate positief dat hij aanbood een stuk te schrijven voor het Musicologica-concert. Er was op voorhand afgesproken dat de studenten zelf een bezetting mochten opgeven, waaruit de componist dan een aantal instrumenten heeft geselecteerd. Hierdoor kreeg het stuk een ietwat vreemde bezetting mee: een harp, een blokfluit, twee harmonia en een piano. Niet bepaald alledaags te noemen.

Met de organisatie van dit concert willen de organisatoren het vooroordeel uit de wereld helpen dat musikologen enkel in staat zijn om vanuit hun ivoren toren kritiek te leveren, zonder zelf te weten wat het vraagt om op een podium te staan. De studenten krijgen de kans om te bewijzen dat zij zelf ook aardig wat muziek in hun mars hebben. Bovendien wordt ook de organisatorische kant aan de studenten overgelaten. Op die manier kunnen zij zich dus zowel op het nivo van de actieve muziekbeoefening als op het nivo van de concertorganisatie profileren.

Hamid Douibi

Het concert zal op 28 februari 2001 om 20u plaatsvinden in de Pieter De Somer-aula. Kaarten: 200/250/300 frank. Er worden maandag 26/02 en dinsdag 27/02 kaarten verkocht in het Erasmushuis van 12u tot 14u. Voor meer informatie kan je steeds terecht op het nummer 0495/28.59.85.

Een nieuwe islamitische renaissance in de eenentwintigste eeuw?

The Islam kende na zijn stichting een periode van grote intellectuele en materiële bloei. Vanaf de twaalfde eeuw onderging het islamitisch denken echter nauwelijks vernieuwing en is het erfgoed herkauwd, samengevat en tot dogma's verheven. De kortstondige Arabische renaissance aan het eind van de negentiende eeuw heeft aan de verstarde positie een politieke dimensie toegevoegd.

In de tweede helft van de negentiende eeuw ontstond de beweging Al Nahda (de opstanding van de Islam). Die beweging verenigde denkers als Al Afghani, die in 1833 een hartstochtelijke discussie met Ernest Renan in de *Journal de débats* voerde, en Mohammed Abdou, Rachid Rida, Hassan Al Banna, Mohammed Iqbal en Malek Bennabi. De leidende gedachte van dit geslacht is duidelijk. De malaise, aangestipt in het werk van de pionier Al Afghani, vindt zijn oorsprong in het politiek verval van het Ottomaanse rijk en de daaraan gerelateerde geestelijke uitholling. Die uitholling resulteerde zowel in een archaische interpretatie van de koran als in de expansie van het westers kolonialisme dat de politieke ontbinding en het intellectueel verval versnelde.

Al Afghani, die samen met Mohammed Abdou uit Egypte naar Parijs werd verbannen, effende de weg voor onderzoek dat in de komende eeuw voortgezet zou worden. Dit onderzoek ontwikkelde zich langs twee essentiële lijnen. Enerzijds vereist elke renaissance van de islam, zowel op politiek als op spiritueel vlak, een nieuwe lezing van de koran. Deze moet zich losmaken van de dorre en verdorrende commentaren van de officiële *ulamais* (de schriftgeleerden). Anderzijds mag het probleem van de moderniteit niet aangepakt worden vanuit de moderne westerse ideologie. Deze sluit immers het probleem van de menselijke eindbestemming uit en verlaagt bovendien de rede tot een zoeken naar technische middelen om macht en rijkdom te verzamelen. Deze moderniteit is trouwens het beginsel van het militair, economisch en cultureel kolonialisme. Deze oorspronkelijke inspiratie zal in de komende eeuwen vaak ontaarden en verschillend geïnterpreteerd worden.

KONTROVERSIËEL

Sinds de jaren dertig gaven nogal wat moslimintellektuelen in de moslimlanden belangrijke aanzetten tot een diepgaande vernieuwing van de koranstudie en -eksegese. Een 'literaire' benadering van de eksegese (dus van de koran als tekst) vormde daarbij het uitgangspunt.

Vandaag de dag is de Egyptische literatuurwetenschapper en koraneksegese Nasr Hamid Aboe Zaid ongetwijfeld de bekendste

vertegenwoordiger van die vernieuwingsbeweging. Hij behoort tot de rationele-kritische stroming, die niet alleen vasthoudt aan de nobelste religieuze en intellectuele waarden van het erfgoed, maar er ook naar streeft — met een gezonde portie kritiek — het 'waarom' van de religieuze teksten uit te spitten.

Aboe Zaid's literair-wetenschappelijke methode lijkt veel op de historisch-kritische bestudering van de bijbel die binnen het kristendom door de Kerk als controversieel werd ervaren. De methode stelde dat de boodschap niet in de letter van de tekst, maar in de geest van de tekst gezocht moeten worden. De boodschap omvat niets statisch, maar moet dynamisch geïnterpre-

Hij die zijn interpretatie vereenzelvigd met de goddelijke waarheid, maakt zich schuldig aan idolatrie

uit van deze werkelijkheid. De taal brengt immers de 'Kultuur' tot uitdrukking.

Het wetenschappelijke onderzoek naar het begrip van de koran is in feite niets anders dan het onderzoek naar het wezen van de koran en zijn natuur als talige tekst. Een hedendaagse, inhoudelijke

interpretatie van de koranieke teksten vereist — aansluitend bij aanwijzingen in de koran zelf — een historisch-maatschappelijke herkontekstualisering. Professor Aboe Zaid ontkent de goddelijke oorsprong van de koran niet, maar stelt wel vast dat die goddelijke oorsprong de menselijke kennis te boven gaat, en dus buiten de wetenschappelijke discussie moet blijven.

enkele mens kan of mag aanspraak maken op het monopolie van de waarheid. Hij die zijn interpretatie vereenzelvigd met de goddelijke waarheid, maakt zich schuldig aan idolatrie.

SEKULARISME

Het maatschappelijk domineren van een welbepaalde interpretatie refereert niet naar de waarheid, maar was en is steeds het produkt van bestaande machtsmechanismen. Religie wordt herleid tot een ideologie ter legitimering van machtsbelangen en bijgevolg misbruikt. Teneinde een authentieke studie van de koran te bereiken, moet het denken bevrijd worden van het heersende machtsestablishment. Aboe Zaid's vernieuwingsproject van de koraneksegese omvat daardoor noodzakelijkerwijs een maatschappelijk project van democratisering en sekularisering. Wat die laatste notie betreft, aarzelt Aboe Zaid niet om te schrijven: "In essentie is sekularisme

enkel de authentieke interpretatie en het wetenschappelijk begrip van de religie en niet dat wat allerlei drogredenaars erover verspreiden, als zou dat de afvalligheid betekenen die religie van de maatschappij en het leven wil scheiden".

Aboe Zaid's afwijzing van elke ideologisering van de islam gaat gepaard met een geschiedenisvisie die westerlingen aan Karl Marx zal doen denken, maar waarvan de intellectuele wortels in werkelijkheid reeds binnen de Arabisch-islamitische cultuur liggen — denken we vooral aan de sociaal-historicus Ibn Khaldoen. Aboe Zaid schrijft: "De behandeling van de geschiedenis van het islamitische denken als een strijd om de waarheid kan beëindigd worden, want het gaat in feite om een vorm van ideologische vervalsing van zowel de geschiedenis als van het denken. De geschiedenis van het denken is uiteindelijk niets anders dan een speciale formulering van de sociale geschiedenis." Het is

(foto archief)

niet voor niets dat velen Aboe Zaid een bevrijdingsteoloog noemen.

Younes Zarhoni

teerd worden. Dit vereist een konstant opnieuw vertalen in een nieuwe kontekst, al was het alleen maar omdat die kontekst zelf door de boodschap verandert. In zijn studies en publikaties over de koran combineert Aboe Zaid een tekstwetenschappelijke benadering met een kommunikatierecht model. Hij beschouwt de koran dus als een 'boodschap', iets wat de koran trouwens zelf aangeeft.

FENOMEEN

In zijn belangrijkste werk, *Het Begrip van de Tekst*, stipt Aboe Zaid aan dat, zoals elke andere boodschap, ook de koran een kommunikatieve relatie tussen een zender en een ontvanger behelst. Die relatie komt tot stand met behulp van een kode of een taalsysteem. Omdat de zender in het geval van de koran geen onderwerp van wetenschappelijk onderzoek kan zijn, moet de wetenschappelijke studie van de korantekst uitgaan van de waarneembare werkelijkheid en de cultuur. De door de tekst aangesproken mensen en de eerste ontvanger van de tekst, de 'Gezant Gods', maken deel

Als tekst is de koran per definitie een menselijk fenomeen. En dat geldt ook voor het begrip en de interpretatie ervan. Elke interpretatie is per definitie menselijk, en geen

De Europese moslimvrouw en Vrouwe Justitia

In het kader van de lezingenreeks *Euro-Islam?* organiseert de multiculturele studentenvereniging Ex Oriente Lux een lezing en een debat rond de Europese moslimvrouw en Vrouwe Justitia.

Op woensdag 28 februari om 20 uur staat de lezing **Europese moslimvrouw tussen wetteksten en openbaring** op het programma. Men laat er professor Nast Hamid Aboe Zaid (Islamoloog Leiden) en professor Marie-Claire Foblets (Rechtsantropoloog KU Leuven) aan het woord.

Op donderdag 1 maart om 20 uur kan u naar het debat **Islamitisch recht in Europa: een legitieme en/of rechtvaardige eis?** In het panel zetelen Fauzaya Talhaoui (Kamer Agalev en jurist), Meryem Kaçar (Senaat Agalev en jurist), Abied Alsulaiman (Filoloog), Rabia Hadri (Socioloog) en Helima Guerra (Voorzitter Vrouwenstem). Marie-Claire Foblets modereert.

Lokatie: fakulteit Letteren, Justus Lipsiuszaal (8e verdieping van het Erasmusgebouw), Blijde inkomststraat 21, 3000 Leuven.

(es)

ISLAMOLOG OVER VROUWEN, HET GELOOF EN SEMIOTIEK

“Debat over polygamie is zinloos”

Met de dood bedreigd worden omwille van ketterse ideeën. Het lijken de middeleeuwen wel, maar we verhalen wat professor Nasr Hamid Aboe Zaid meemaakte in Egypte anno 1992 omdat hij zich zou toeleggen op ‘de verdraaiing van de geschiedenis van de Koran’. Volgende woensdag spreekt hij in Leuven op de lezing “Europese moslimvrouw en vrouw Justitia”, georganiseerd door Ex Oriente Lux. Een frisse en boeiende kijk op de islam in de moderne wereld.

Een promotie tot gewoon hoogleraar aan de fakulteit Letteren van de universiteit van Caïro. Dat wenste Zaid in april 1992 en daarom legde hij zijn wetenschappelijke publikaties voor aan een beoordelingscommissie. Zijn teksten zijn gebaseerd op zijn eerder uitgegeven boek *Mafhoem an-Nass*, een studie in de koranwetenschappen. Uitgaande van een kommunikatietheoretisch model biedt Zaid de Arabische lezer een nieuwe mogelijkheid om de koran te lezen. De nadruk wordt gelegd op de interpretatie vanuit de socio-kulturele kontekst. En dit houdt in dat Allah's woord niet onveranderbaar vaststaat.

De promotie werd afgekeurd. Een resem van reacties en beschuldigingen leidden tot een rechtzaak. Men vroeg een echtscheiding aan omdat een ketter toch niet met een moslimvrouw getrouwd kon zijn. Hoewel het vonnis verbroken werd, aanvaardde Zaid vijf jaar geleden een plaats als professor aan de universiteit van Leiden in Nederland. **Zaid:** «Ik ben niet verbannen uit Egypte, maar je gevangen voelen in je eigen huis, dat wilde ik niet. De overheid had mij bescherming aangeboden omdat ik met de dood bedreigd werd door verschillende fundamentalistische organisaties. Ik ben zelfs te weten gekomen dat zo'n organisatie in Zwitserland een verklaring had uitgebracht waarin stond dat ik gedood moest worden. Mijn bloed is heilig. (lacht)»

Veto: Had u zulke sterke reacties verwacht bij de indiening van uw kandidatuur?

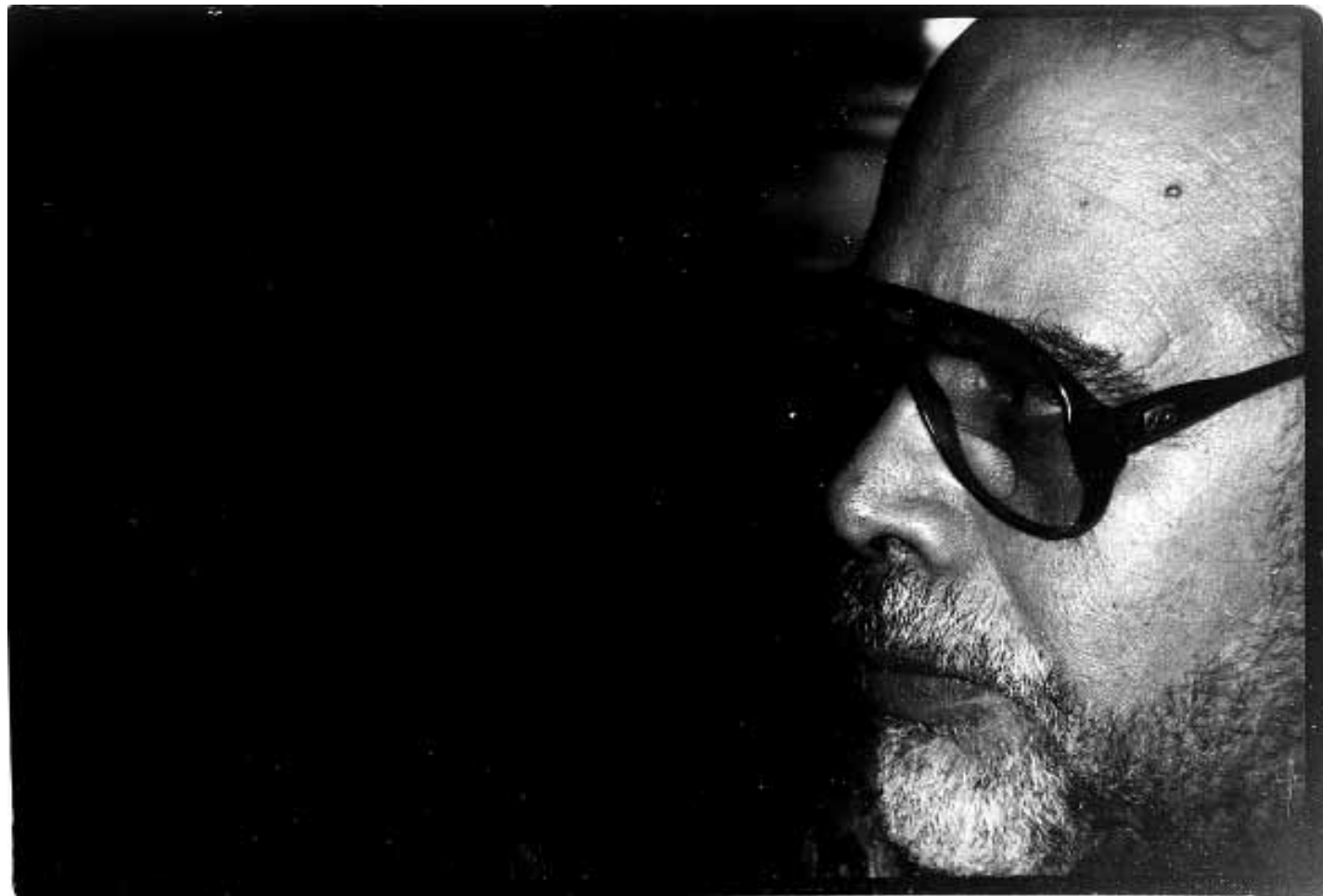
Zaid: «In 1987 had ik de titel assistent-hoogleraar gevraagd en dat is niet zo'n probleem geweest. Voor mijn promotie tot hoogleraar had ik wel reactie en wat opschudding voorspeld, maar niet met zulke verstrekende gevolgen dat ik voor de rechtbank moest verschijnen en veroordeeld zou worden. Niemand in Egypte had zich dat overigens kunnen inbeelden. Reak-

nu immers zo dat de moslimgemeenschap krijgt af te rekenen met een sterke globalisering. Er is druk van buitenaf om de islam te moderniseren. Dat is goed, maar in de huidige kontekst oefent het Westen een negatieve invloed uit. De verandering moet intern gebeuren. De moslimgemeenschap heeft het bovendien moeilijker om kritisch naar haar geloof te kijken. Een kritische onderzoeksmethode wordt niet snel aanvaard: mensen zijn bang dat kritiek op hun geloof ook de vernietiging ervan inhoudt. Ik ben echter niet van mening dat kritiek opbouwend móet zijn; het is een manier om problemen te analyseren. Toch zijn er ook signalen die wijzen op een positieve

van interpretatie en herinterpretatie.»

Veto: Betekent een herinterpretatie van de koran dat de sharia (het islamitisch recht) vernieuwd moet worden?

Zaid: «Ik pleit voor een kritische reflectie over de wetten in verschillende Europese staten in verhouding tot het islamitisch recht. Ik bedoel daarmee: je kan het islamitisch recht interpreteren zoals je zelf wil. Je moet er een invulling aan geven zodat je komt tot een eigen mening en interpretatie. Het erfenisrecht bepaalt bijvoorbeeld dat een vrouw de helft minder erft dan een man, wat nu strikt wordt opgevolgd. Ik ga nu niet argumenteren of dit goed is of niet. Je kan dit artikel toepassen op jouw ma-

(foto Steven Van den Eede)

evolucie. Ik ben bijvoorbeeld uitgenodigd geweest in Syrië, wat toch wil zeggen dat er moslims zijn die durven nadenken. Het is vooral de jonge generatie die zich vragen stelt en geen genoegen neemt met de huidige situatie. Dat stemt me persoonlijk heel optimistisch.»

nier, en dan zul je een heel oprechte moslim zijn zonder te hebben moeten wachten op je dood. Nu wordt de moslim wel gevraagd om de wet toe te passen van het land waar hij verblijft. Dit kan zolang deze wetgeving niet in tegenspraak is met zijn persoonlijke geloof. Wat ik voorstel, is dat

procent te gaan. Waarom maken ze er dan zo'n heibel rond? Mensen zijn daar niet in staat om te trouwen en nog minder om een tweede vrouw te nemen. We moeten hierover geen politiek debat voeren.»

Zaid: «Natuurlijk ben ik mij bewust van een nieuwe rijke klasse in de Arabische wereld, *the new rich*. Zij proberen voordeel te halen uit zulke discussies. We moeten daar weerstand tegen bieden, want ze proberen ons te manipuleren. Het is een strijd van economische onrechtvaardigheid. Diezelfde politieke discussies worden gevoerd over de positie van de vrouw. Mag een vrouw alleen reizen of niet? Moet een man haar steeds vergezellen om bescherming te bieden? Deze vragen stammen af van het leven in de woestijn. Uiteraard kan een persoon niet alleen leven in de woestijn, maar dat heeft niets te maken met het geslacht. In een nomadensamenleving kan niemand alleen reizen; men moet in groep zijn om te kunnen overleven. In de moderne samenleving

«In Marokko heeft slechts twee procent mannen meer dan één vrouw. Waarom maken ze er dan zo'n heibel rond?» ■

tie en discussies zijn gezond en dat respecteer ik ook — ik ben tenslotte professor. Van mijn studenten verwacht ik ook dat ze een mening vormen en kritiek hebben, maar ik vind dat niemand boven de kritiek zelf mag staan.»

«Het is een harde strijd, maar in de geschiedenis van het denken zie je dat lijden noodzakelijk is als je verse ideeën wil aanbrenen. Hierin ben ik niet de eerste of de laatste en dat geldt niet alleen in de islamwereld, maar in de hele wereld. Als we kijken naar het Westen in de zeventiende en achttiende eeuw, begrijpen we dat verandering ook niet de normale gang van zaken was.»

Veto: Kunnen we zeggen dat de islam nu dezelfde evolutie meemaakt als het kristendom in de zestiende eeuw? Een reformatie met de scheiding van Kerk en Staat als gevolg?

Zaid: «Er zijn gelijkenissen, maar we moeten de situatie wel anders bekijken. Het is

Veto: Houdt uw theorie dat men teksten moet analyseren in hun kontekst ook in dat moslims in Arabische landen anders moeten leven dan in Europa?

Zaid: «Onafhankelijk van waar men woont, moet men zich de vraag stellen hoe je een goed moslim kan zijn, hoe je je identiteit als moslim niet verliest. Samen met het leven in een moderne wereld vormt dat de uitdaging voor de moslim. Is er een contradictie tussen een goede moslim zijn en leven in een moderne samenleving? Dat is de kernvraag waarvoor we staan. Om die uitdaging aan te kunnen moet een moslim openstaan voor een nieuwe interpretatie van de heilige tekst van de religie. Dit kan door de verschillende interpretaties op te volgen en de aktuele interpretatie te vormen in overeenstemming met tijd, ruimte en omstandigheden. De geschiedenis van het semiotische denken is de geschiedenis

het familierecht op individueel nivo wordt toegepast.»

Veto: Bedoelt u dan ook de polygamie?

Zaid: «Het feit dat moslims meerdere vrouwen mogen hebben wordt te vaak als politieke kwestie behandeld, terwijl dit echt een individuele keuze is. Ik denk dat geen enkele redelijke moslim in Europa twee vrouwen ten huwelijk vraagt. Zelfs in de Arabische landen is het fenomeen van polygamie aan het verdwijnen. Dit heeft te maken met economische factoren want je moet je vrouwen ook kunnen onderhouden. Er wordt vaak gedebatteerd over polygamie, maar dat lijkt me soms zinloos. Zo was ik twee keer in Marokko en werden er laaiende discussies gevoerd over de zin of onzin van polygamie. Ik heb dan gewoon de vraag gesteld hoeveel procent van de Marokkaanse bevolking meer dan één vrouw had. Het bleek toen maar om twee, misschien drie

zijn deze vragen echter dwaas. Als een vrouw bang is, heeft ze het volste recht om haar echtgenoot mee te vragen. Omgekeerd ook: soms ben ik bang en dan vraag ik mijn vrouw om mee te komen. (lacht) Want soms voel ik dat ik op het punt sta om een hartstilstand te krijgen. Veel van die vragen zijn dus achterhaald.»

Veto: Gelooft u in een multikulturele samenleving?

Zaid: «Een multikulturele samenleving bestaat al sinds het prille begin van de mensheid. Denk maar aan de toren van Babel die vermeld staat in de bijbel. God liet mensen verschillende talen spreken en gaf ons de taak om elkaar te leren verstaan. Dat zou de rijkdom van de samenleving moeten zijn en niet haar zwakheid. We moeten allemaal leren, zowel moslims als niet-moslims. De Westerse manier is niet de enige korrekte manier om tegen de zaken aan te kijken. Men moet de interpretatie van elke moslim respecteren en de moslim moet op zijn beurt de wet van de staat eerbiedigen. De wet moet opgesteld worden zodat ze al onze behoeften tegemoetkomt. Dat is de enige menselijke manier om vandaag te leven. Anders zullen we elkaar vermoorden en dat doet me denken aan wat er gebeurde in Duitsland met de nazi-filosofie.»

**Caroline Leysen
Younes Zarhoni
Nadia Fadil**

De lezing over “Europese moslimvrouw en vrouw Justitia” vindt plaats op woensdag 28 februari om 20 uur in de Justius Lipsiuszaal 08.16, Erasmushuis aan de Fakulteit Letteren, Blijde Inkomstraat 21. Sprekers zijn professor Nasr Zaid en professor Marie-Claire Foblets, rechtsantropologe.

Ithaka kiest voor een Ménage à trois

Beeds acht maal stond Ithaka garant voor een kunstparkoer voor jong aanstormend beeldend talent. Eind deze week komt de negende versie de Leuvense binnenstad verfraaien. De organisatie is traditiegetrouw in handen van Kultuurraad (Kura), een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie. Ditmaal zal het parkoer voor het eerst gedurende drie dagen toegankelijk zijn.

Dit is niet de enige reden waarom je de aankomende Ithaka-editie *anders* kan noemen. Door de samenwerking tussen Kura en het 575-jaar-feestcomité van de unief kregen de studenten de gebouwen van de KU Leuven ter beschikking. Anders dan andere jaren ligt de nadruk niet op de problematiek van een bepaalde lokatie en wel op de confrontatie tussen stad en unief. Begin- en eindpunt dit jaar vormen dé wetenschappelijke uithangborden van de universiteit: enerzijds de universiteitshallen waar het rectoraat gevestigd is en anderzijds de centrale bibliotheek op het Ladeuzeplein, het symbool voor de opgeslagen wetenschappelijke kennis. Zo ontstaat een dialoog tussen Leuven als stad en Leuven als instituut voor wetenschappelijk onderzoek.

Niet zomaar koos de organisatie *Ménage à trois* als titel. In deze Ithaka speelt er immers naast de organiserende ploeg en de jonge kunstenaars nog een andere persoon mee, Sam Dillemans. De kunstenaar aanvaardde het peterschap van de eerste Ithaka van het nieuwe millennium. Hij formuleerde zijn eigen concept en nodigde de kunstenaars uit om met hem in dialoog te treden. Ook zijn werken zullen geëksposeerd worden op het parkoer.

PORNO

Uit een zestigtal inzendingen selecteerde de Ithakaploeg zestien kunstwerken. Het geheel staat garant voor een diversiteit aan materialen en disciplines. De twee eerste kunstwerken kunnen die indruk alvast bevestigen. Zowel Elina Kellerman als Bram Dujardin verkozen de universiteitshal om hun installatie te plaatsen. Centraal in hun werk staat een contrast. Bij Kellerman gaat het om het verschil tussen de fabrieksarbeiders en de academische wereld. Nabij de witte kasten in de garderobe plaatst zij een locker, volgekleefd met pornofoto's. De realiteit in de fabriekskantines is haast taboe in de deftige wereld van de fabrieksbazen en het wetenschappelijk onderzoek. Zij plaatste gevonden voorwerpen tezamen in haar installatie en knipoogt op die wijze naar het urinoir van Marcel Duchamp.

Bij Bram Dujardin daarentegen draait het om de macht over de studenten: wie

heeft de macht over hen, en zullen de studenten zich door de machtigen van de unief laten inpakken? Ongetwijfeld verwijst hij naar de recentste bezetting van het rectoraat omwille van de te overhaaste invoering van het semestereksamensysteem. Om een mogelijke bezetting te

Ze vangt het publiek en maakt het — al is het maar even — tot kunstwerk. *Public Private Space*, het werk van Yves Callaert, geeft aan het publiek de mogelijkheid zich even af te zonderen binnen de publieke ruimte. Zo kan men zich in een openbare ruimte een minimum aan privacy toeëige-

symboliseren de eilanden die volgens de Chinezen de onbereikbare woonst van de goden waren. Wetenschappers bewezen echter dat het slechts luchtspiegelingen waren die de Chinezen zagen. Door de fiksatie van de mens op objectiviteit of het verlangen naar een bepaald doel, gaat de mens juist voorbij aan het doel, de kern van de zaak. Door de vormen te plaatsen op het binnenplein kan de toeschouwer door de openheid van de ruimte even afstand nemen van de realiteit en zich dompelen in een poëtische, mysterieuze sfeer.

Kris Vleeschouwer plaatste in de conferentiezaal een kast gevuld met glazen. Door een ingenieus bedacht systeem valt er na een bepaalde tijdspanne telkens een glas naar beneden. De kast is metafoor voor de zekerheid, de bewaarplaats van kennis die pas vrijkomt wanneer het glas breekt. Net zoals de opgedane kennis slechts vrijkomt bij een publikatie van het wetenschappelijk onderzoek of wanneer een afgestudeerde zijn eerste stappen zet in het beroepsleven. De stilte is een belangrijke factor voor het kunstwerk, opgesteld in een oude kapel. De toenmalige, authentieke sereniteit vind je er vandaag nog steeds. De val van een glas breekt de stilte en doet ze dan terugkeren zoals voorheen.

Naast het Hogeheuvelcollege bevindt zich het Huis van 't Sestich. In de wachtruimte richtte Charles-Antoine Lejeune het bureau van een Amerikaans predikant in. Aan de wand hangt hij een geschilderd portret van de zelfgenoegzame predikant, geflankeerd door ingekaderde diploma's en een kast vol verboden literatuur. De bezoeker merkt op dat er iets niet klopt in de ruimte en begrijpt snel dat het om een fake-gegeven gaat. Tegelijkertijd ervaart hij het als een grappig iets: de dialoog tussen echt en onecht.

KERKER

Twee nissen in hetzelfde gebouw vormen de lokatie voor *Styx en Acheron* van Johan Dumont. Geïnspireerd door de neoplatonische gedachte die het lichaam als de kerker van de ziel beschouwt, plaatste hij een langzaam oplossende figuur in een nis. Deze staat voor de vergankelijkheid van het lichaam, de nis ernaast herbergt een blauwe leegte, de ziel zonder lichaam. Hij ziet zijn kunst hier als mogelijke onderhandelaar aan de universiteit: de plaats bij uitstek waar de rede het van het gevoel haalt.

Het Zoölogisch Instituut herbergt tijdens Ithaka drie werken die van de functie van het gebouw vertrekken: het onderzoek naar levende organismen. Neem nu het werk van Philipp Noller. De overeenkomst tussen de wetenschapper en de kunstenaar ziet hij als volgt: beiden zijn zeer gedreven op zoek naar iets nieuws. Zij hebben hun basis, maar bouwen daar op

illustreren plaatst hij groene speelgoedsofdaatjes in de traphal. De troepen zetten hun tocht onvermoeibaar verder, op weg naar de volgende bezetting.

Twee kunstenaars, Mirjam Van Tilburg en Yves Callaert, kozen geen specifieke plaats voor hun werk, maar gebruikten liever het gehele parkoer. Van Tilburg onderzoekt al een aantal jaren de museale ruimte. Het statische museum plaatst zij lijnrecht tegenover het dynamische publiek.

nen in een draagbaar tentsysteem, want "niemand zal het voorwerp zijn van willekeurige inmengingen in zijn privaat leven" (artikel 10 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, 1948).

ZELFGENOEGZAAM

Wat verder in de Naamsestraat, in het Hogeheuvelcollege, plaatste Carlo Van Poucke witgeglazuurde geboetseerde vormen op zwarte ijzeren staven. Zij

Ithaka praktisch

Je kan *Ithaka - Ménage à trois* gratis bezoeken van donderdag 1 maart tot en met zaterdag 3 maart. Het parkoer doorkruist de hele stad. Het beginpunt vind je in de Naamsestraat in de universiteitshallen. Het eindpunt bevindt zich in de centrale bibliotheek op het Ladeuzeplein. Donderdag begint het kunstparkoer om 13 uur met een openingsperformance in de universiteitshallen, de dag sluit af met een gratis fuif in zaal De Blauwe Kater vanaf 23 uur. Vrijdag kan je het parkoer bezichtigen van 14 tot en met 23 uur en zaterdag van 14 tot en met 22 uur. Zaterdag sluit het geheel af met *Quando Corpus*. Meer informatie kan je verkrijgen bij Kura, op het telefoonnummer 016/23.67.73, of door eens langs te gaan: E. Van Evenstraat 2d, 3000 Leuven.

Woensdagmiddag staat het Uur KULTUUR ook in het teken van Ithaka: Mzungu nodigt u uit om eens een stomende perkussiemiddag bij te wonen, in de Vlamingenstraat 83 om 13 uur.

(kb)

verder, zoals bijvoorbeeld de genticologie. In *Chickenwings* staat de idee centraal dat de mens de natuur volledig naar haar hand zet. Wie niet kan vliegen, zal het wel leren met behulp van de techniek.

AARSOPENING

Erki De Vries wil in hetzelfde gebouw waar de mens gekonfronteerd wordt met dode organismen op formol, de verbeelding gestalte geven en dood materiaal weer tot leven brengen. Een dood wezen danst op muziek alsof het een show ten beste geeft, het wordt gedwongen te bewegen. De boodschap lijkt hier net dezelfde als bij Noller: wat men niet kan, zal de techniek wel forseren. Tussen de gewone vitrines plaatste Zusi Rongen kastjes met wassen billen. Doorheen de aarsopening kunnen de toeschouwers beelden bekijken van de darmen, gemaakt door een endoskoop. Op deze wijze benadert zij de andere tentoon-gestelde attributen van het Zoölogisch instituut sinisch.

De strakke eenvormigheid van de tuin van het Pauscollege inspireerde Tim Dickel. De tweeënnegentig ramen, allemaal identiek, laten niet vermoeden dat achter elk raam een kot is van evenveel totaal verschillende studenten. Door aan elk raam gekleurde stoffen te bevestigen geeft Tim Dickel aan elk raam een eigenheid en poogt hij de anonimiteit van de binnenplaats te veranderen door het innerlijke van de studentenkoten als het ware naar buiten te brengen.

De twee geselecteerde kunstwerken voor de rechtsfaculteit plaatsen de studenten centraal.

Bij Koen Philips draait het allemaal om de toekomstplannen van de studenten. Gedreven door macht en ambitie vertelt een student zijn toekomstplannen. Toch kent een student ook twijfels. Het geheel is geen volledige karikatuur omdat Koen Philips ook poogt de toeschouwer te konfrontereren met zijn eigen twijfels en vastberadenheid.

Doorheen de aarsopening kunnen de toeschouwers beelden bekijken van de darmen, gemaakt door een endoskoop

ROODGLOEIEND

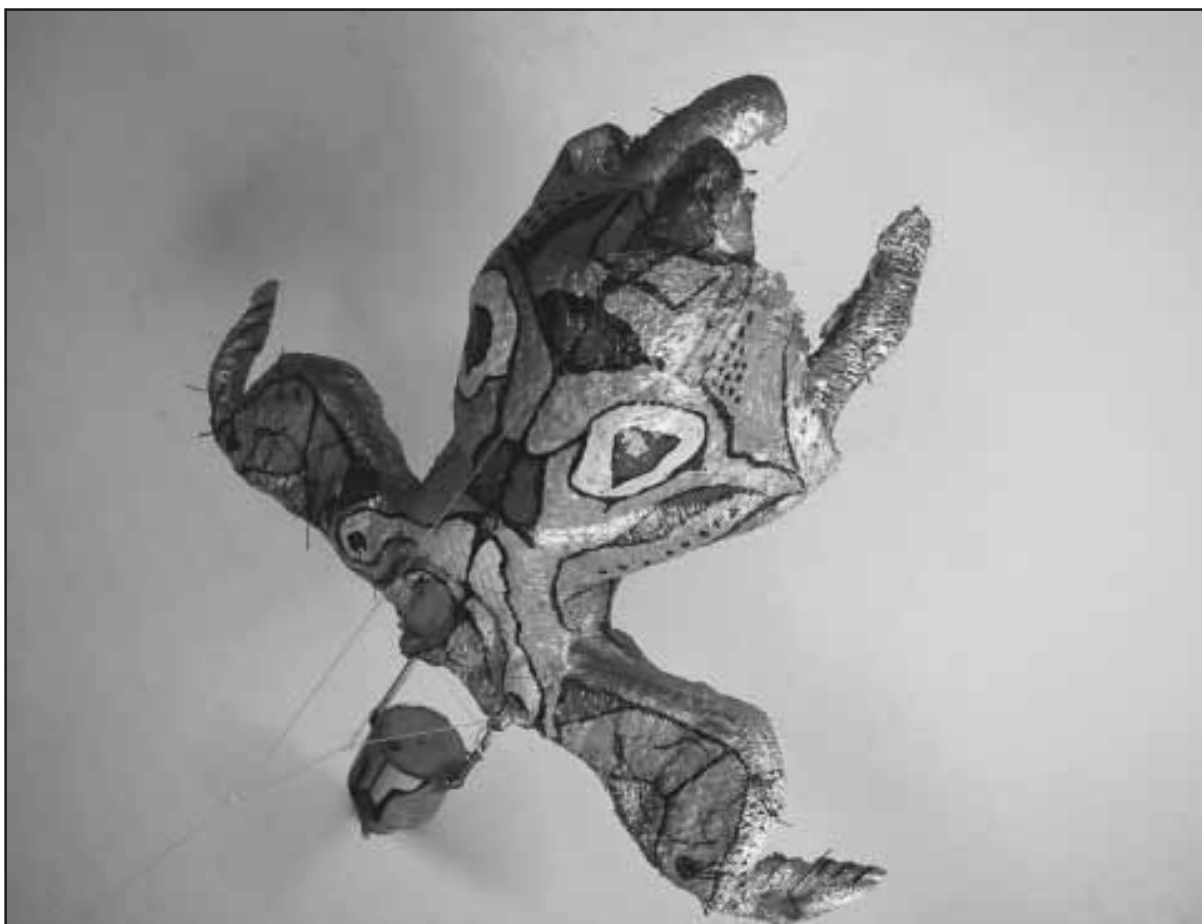
Het proces, de titel van het werk van Helena Pinket, past zeer goed bij de lokatie van haar werk, namelijk de inkomhal van de Oude Valk, maar is in feite geleend bij Franz Kafka. Een reeks dia's, beginnend bij een lege ruimte, vertelt het groeiproces van de gemiddelde student. Een leerling wordt als het ware in een leegte gesmeten die hij zelf ombouwt tot een kot met een eigen verhaal. Wanneer de leerling student geworden is en afstudeert, evolueert hij van een puber naar een zelfstandige volwassene.

Het eindpunt, de Centrale Bibliotheek als symbool van kennen en weten aan de KU Leuven, heeft nog twee kunstwerken voor de kunstliefhebbers in petto. Een eerste, *In my room - In my head*, van Jan Vandromme toont in de expositieruimte (de ruimte waar hij altijd al iets wilde doen) de mentale ruimte van de Leuvense student. Met behulp van videoprojecties en schilderijen toont hij de (boven)kamer van de studenten: zowel hoofd als kot zijn de arena voor de strijd tussen chaos en structuur.

Het laatste werk op *Ménage à trois* is van de al eerder aangehaalde Koen Philips. De unief is voor hem de instelling voor de wetende en kennende toplaag van de bevolking. Door elke fout die de (ex)studenten maken, wordt het alwetende instituut ondergraven. De kwaliteit van de instelling blijkt uit de kwaliteit van haar afgestudeerden. Het stalen brandmerk ligt roodgloeïend te wachten om gebruikt te worden. De dt-fout is echter het meest ontolereerbare niet-kunnen. Philips poogt een aanklacht te doen tegen het maar al te vaak aanwezige superioriteitsgevoel van de universitaireren. Net zoals dat gevoel van macht dat in dat andere werk van hem aanwezig is, konfronteert hij de unief met de door haar afgeleverde producten in de samenleving. Koen Philips heeft zelf een licentiaatsdiploma, dus hij weet waarover hij spreekt.

Het lijkt alvast een mooi allegaartje te zijn, de *Ithaka - Ménage à Trois*. De zware opdracht, namelijk de vorige, erg geslaagde *Ithaka vwa publiek* evenaren, lijkt alvast een haalbare opdracht op 1 maart.

Katelijne Beerten

Het parkoer

Mirjam Van Tilburg: volledige parkoer	riotstraat 40
Yves Callaert: volledige parkoer	Erki De Vries: Zoölogisch Instituut, Deberiotstraat 40
Elina Kellerman: Universiteitshal, Naamsestraat 22	Zusi Rongen: Zoölogisch Instituut, Deberiotstraat 40
Bram Dujardin: Universiteitshal, Naamsestraat 22	Tim Dickel; tuin Pauscollege, Hogeschoolplein 3
Carlo Van Poucke: Hogeheuvel College, Naamsestraat 69	Koen Philips: rechtsfaculteit, Tiensestraat 41
Kris Vleeschouwer: Konferentiezaal Hogeheuvel College, Naamsestraat 69	Helena Pinket: Inkomhal van de Oude Valk, Tiensestraat 41
Charles-Antoine Lejeune: Huis van 't Sestich, Naamsestraat 71	Jan Vandromme: Expositieruimte Centrale Bibliotheek, Ladeuzeplein 21
Johan Dumont: Huis van 't Sestich, Naamsestraat 71	Koen Philips: Centrale Bibliotheek, Ladeuzeplein 21
Philipp Noller: Zoölogisch Instituut, Deberiotstraat 40	

ithaka

1•2•3 maart 2001 • Leuven

ménage à trois

Ithaka organiseert op 1, 2 en 3 maart 2001 een parcours rond hedendaagse kunst waarbij de stad Leuven, de K.U.Leuven en jonge hedendaagse kunstenaars elkaar drie dagen lang trouw beloven.

1•2•3 maart: van 14.00u tot 23.00u parcours rond hedendaagse beeldende kunst.
Vertrekpunt: universiteitshal, Naamsestraat 22.

info: <http://www.stuc.kuleuven.ac.be/kura/>

**REKLAME BOEKENFESTIJN:
IS REEDS BIJ JULLIE
VIA ISDN**

Het bevrijdend effect van kleur

Sinds een paar jaar is Leuven zowat het centrum van de Vlaamse Strip. Sinds kort is er uitgeverij Oogachtend dat met *Ink*, jonge Vlaamse tekenaars kansen geeft. Daarnaast is er ook vzw Beeld-Beeld die de betere strip wil promoten. Na de Amerikaanse undergroundikonen van Clowes en Ware vorig jaar, heeft deze vzw nu een spraakmakende tentoonstelling van de Italiaanse tekenaar Mattotti naar Leuven gehaald.

“Verwacht van ons geen drammerige preken of zwaarwichtige analyses die ons groot gelijk moeten bewijzen. Wij willen eenvoudigweg tonen wat de meest interessante en vernieuwende auteurs te bieden hebben,” zo staat het verwoord in het BeeldBeeld-manifest. Zo’n interessante en vernieuwende auteur is Lorenzo Mattotti zeker. Hij debuteerde in de jaren zeventig in het tijdschrift *Il Corriere dei Piccoli* met de serie *Barbaverde*. In zijn vroegste werk zijn vooral invloeden zichtbaar van Muñoz en Sampayo. *Incidenti*, gepubliceerd in 1981, vertoonde net als bij deze verbannen Argentijnse stripgrootmeesters een grote integratie tussen leven en werk van de auteur. Deze zwart-witstrip toonde immers veel van de onmacht en wanorde die Mattotti’s leven op dat moment beheerste. Die band tussen zijn verhalen en zijn biografie zou een konstante blijven.

PINOCCHIO

Een jaar later ontdekte Mattotti het bevrijdend effect van werken in kleur met *Il Signor Spartaco*. Dat zou uiteindelijk leiden tot zijn *pièce de résistance* uit 1984: *Vuren*. De strip vertelt het verhaal van een militair die deserteert van zijn pantserkruiser en op een vreemd eiland gekonfronteerd wordt met zijn innerlijke demonen. Mattotti’s tekenstijl verschuift in het verhaal van nog redelijk afgebakende personages naar een ruw expressivisme met flamboyante kleurenpracht. *Vuren* ging bij zijn Franse publicatie in 1986 als een schokgolf door de stripwereld en wordt sindsdien terecht beschouwd als een monument van de negende kunst.

Naast zijn stripwerk begon de Italiaan

al gauw ook tekenopdrachten te aanvaarden. Hij tekende talloze covers voor onder andere het modeblad *Vanity* en *The New Yorker*. Ook illustreerde Mattotti in de jaren negentig enkele boeken waaronder een versie van *Pinocchio* uit 1990. Zijn eerstvolgende project is trouwens een tekenfilm op basis van zijn illustraties voor dit boek.

KLEURENEKSPLOESIE

Ondertussen had Mattotti’s stripcarrière een andere wending genomen. Van de kleurenekplosie van *Vuren* en het daaropvolgende *Fluister* was nog maar bitter weinig te merken in zijn volgende strips. Voor *De Man aan het Raam* greep hij terug naar een sober zwart-wit om het verhaal te vertellen van een beeldhouwer in een emotionele en artistieke impasse. Voor een nieuw kleurenalbum na *Cabotto*, uit 1992, is het wachten op zijn versie van *Doctor Jekyll and Mr. Hyde* dat een van de volgende jaren moet uitkomen.

Dat BeeldBeeld de tentoonstelling “Mattotti. Segni e Colori” naar Leuven heeft kunnen halen mag dus terecht op applaus onthaald worden. Weinig mensen zijn de laatste decennia immers meer betekenisvol geweest voor de ontwikkeling van de strip als een volwassen artistiek medium. Met zijn expressivistische kleurenvlakken en weinig afgelijnde structuren leerde Mattotti dat ook een strip meer kan zijn dan louter een verhaaltje op een zo realistisch mogelijke wijze getekend.

Matthieu Van Steenkiste

De tentoonstelling “Lorenzo Mattotti. Beeld Verhaal Kleur Lijn” loopt nog tot en met zondag 1 april 2001 in de Stadsbibliothek Tweebrommen in Leuven. Elke dag open van 12 tot 18 uur, woensdag van 12 tot 20 uur. Maandag gesloten. Vrijdag 2 maart is er een nokturne van 20 tot 22 uur. Meer informatie op <http://www.beeldbeeld.org>.

KULTUREEL CENTRUM ENGAGEERT ZICH IN NIEUW WINTERFOLKFESTIVAL

Sjamanentechno op pluchen zetels

Faren na Medica’s kortstondige flirt met Folk Dranouter is er opnieuw een Winterfolkfestival in Leuven. Meer nog: drie jaar nadat Torhout/Werchter geamputeerd werd tot Rock Werchter is Vlaanderen opnieuw een dubbelfestival rijker onder de naam LynX.

Voor dit festival bundelde Folk Dranouter de krachten met de kulturele centra van Roeselare en Leuven. Met LynX is een nieuwe generatie folkfestivals aan de orde. Zelf spreekt de organisatie van een *roots- en fusionfestival* en misschien is dat wel een betere benaming, want net zoals het grote broertje Folk Dranouter programmeert LynX zeer breed. Zoals Tom Barman & Friends een exclusieve combinatie was vorige zomer, zo wil ook LynX het publiek een aantal uitzonderlijke samenwerkingsverbanden voorschotelen.

Openen gebeurt op zaterdagavond nog vrij traditioneel met het Franse L’Attirail, wat in het West-Vlaams *Sante-boetiek* betekent, of “handeltje, boeltje”. Die naam mag gerust gezien worden als een beginselverklaring want deze Franse muzikanten zijn stuk voor stuk multi-instrumentalisten die er niet voor terugschrikken kookgerei uit de kast te halen om muzikaal van jetje te geven. Doelzakspeeler Carlos Nuñez gaat vervolgens de konfrontatie aan met de vrouwenstemmen van het Vlaams-Waalse Ialma. Zij brengen liederen uit de Gallicische traditie terug onder de aandacht.

Hekkenluiters van de eerste avond zijn de Finnen en Zweden van Hedningarna. Zij brengen een opzweepende vorm van trancefolk. Hun sjamanentechno vindt zijn

oorsprong op het Zweedse platteland waar boeren zich ganse nachten in trance dansten rond een vuur. Deze ‘middeleeuwse houseparty’s’ waren een doorn in het oog van de kerk die de plattelanders dan ook brandmerkte als *hedningarna* of heidenen’ en de muzikanten in de ban sloegen als aanhangers van Satan. Folkpuristen bekijken Hedningarna — net als hun voorgangers — als ketters. Hun stomende combinatie van aloude melodieën met een forse rockattitude en allerlei effectenpedalen op traditionele instrumenten wijkt immers sterk af van het gemiddelde folkidoom.

TABLA

Leuvenaar Anton Walgrave mag de spits afbijten op de tweede dag en brengt daarvoor enkele Britse vrienden mee. Naast Kevin Armstrong, producer van onder andere David Bowie, Paul McCartney en Walgrave zelf, is de meest in het oog springende gast wellicht Arif Durvesh. Deze man is vast tablaspeeler (Indische perkussie) van het Brits-Indische fusiongezelschap Nitin Sawhney en toerde eveneens met Sting en de Algerijnse raï-ster Cheb Mami. Hij zal garant staan voor ernstig herwerkte arrangementen bij Walgrave’s nummers.

Televisiekoriffee en muzikaal wonderkind op jaren Jools Holland mag het publiek vervolgens met zijn Rhythm & Blues Orchestra opwarmen voor de hoofdakt. Holland brengt ook de Britse singer-songwriter Sam Brown met zich mee. Op twaalfjarige leeftijd zong zij reeds de backing-vocals op het afscheidsalbum van The Small Faces. Later was zij ook nog te horen op platen van jaren tachtig-ikonen als Adam & the

Ants en Dexys Midnight Runners. In 1988 scoorde ze een bescheiden hitje met het nummer “Stop!”.

Absolute *top of the bill* is de combinatie van levende rocklegende John Cale en Vlaamse deerne An Pierlé. Cale begon zijn carrière bij de Velvet Underground. Na de split van deze tot mite verheven band legde hij zich toe op produktie. In die hoedanigheid nam hij albums op met Nico, the Stooges en het debuutalbum van punkgodin Patti Smith. Spraakmakende albums maakte hij onder eigen naam met *Paris 1919* en *Fear*. Het laatste decennium deed Cale regelmatig onze kontreien aan met een steeds gelijkwaardig konsert, zoals het al op *Fragments of a rainy Season* uit 1992 werd vastgelegd.

Om dat herhalingsgevoel te vermijden stelden de organisatoren Cale voor een samenwerking aan te gaan met An Pierlé, die Cale als een van haar voorbeelden vermeldt. Als man van projecten was Cale daar onmiddellijk voor te vinden. Wat het resultaat zal zijn is nog niet bekend maar Cale en Pierlé kennende zal het de trip naar het pluche van de schouwburg zeker waard zijn.

Matthieu Van Steenkiste

LynX in de Stadschouwburg op zaterdag 3 en zondag 4 maart, telkens om 19 uur. Info & tickets: 016/22.21.13. Voor meer details over de programmatie zie agenda. Meer info op <http://www.folkdranouter.be/lynx.htm>

Veto
 's Meiersstraat 5
 3000 Leuven
 Tel 016/22 44 38
 Fax 016/22 01 03
 Jaargang 27
 Nummer 21
 26 februari 2001

Ver. uitg.: Loes Geuens
Hoofdredactie: Marie-Anne Dedeurwaerdere
Redaktiesekretaris: Loes Geuens
Redactie: Kristof D'Exelle, Caroline Leysen, Jeroen Op de Beeck, Steven Vanden Eede, Heidi Van Hout, Matthieu Van Steenkiste
Doka: Sam Algoet, Ellen Claes, Johan Coart
Medewerkers: Katelijne Beerten, Filip Dekeukeleere, Hamid Douibi, Nadia Fadil, Thomas Leys, Els Silvrants, Tine Swaenepoel, Stijn Tormans, Tijl Vereenoghe, Younes Zarhoni
Lay-out en vormgeving: Peter Bulckens, Marie-Anne De Paardemaeker, Kristof D'Exelle, Iris Dierckx, Loes Geuens, Serge Groven, Els Silvrants, Tine Swaenepoel, Steven Van Dessel, Heidi Van Hout, Nathalie Van Leuven, Matthieu Van Steenkiste, Tijl Vereenoghe
DTP: Peter Bulckens, Loes Geuens, Willy Leung, Steven Van Dessel, Heidi Van Hout
Cartoons: Jan Op de Beeck
Spelling: Loes Geuens, Heidi Van Hout
Eindredactie: Loes Geuens, Thomas Leys
Assistentie-eindredactie: Kristof D'Exelle, Peter Mangelschots, Matthieu Van Steenkiste
Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be
Zetwerk en publiciteit
 Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij: Kempensland (Herentals)
Oplage: 9000 exemplaren
ISSN-nummer: 0773-5162
Abonnementen
 Studenten: 250fr/6,20 €; niet-studenten: 350fr/8,68 €; buitenland: 700fr/17,35 €; steun vanaf 1000fr/24,79 €; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Redaktievergadering
 iedere vrijdagmiddag om 16.00 u

Deze week geen seks op KaSt

Iedere week brengt het studentenkanaal KaSt een achttal korte reportages over verschillende aspecten van het studentenleven aan onze universiteit. Deze zijn te bekijken op de monitors in de Alma's en op het net (www.kuleuven.ac.be/kast). De onderwerpen van deze week zijn:

KringkaSt: Seks en spelen op de Leuvense galabals

KultuurKaSt: Pornokippen op Ithaka

SportKaSt: Zwetende atletische lijven op Lisst

Sociale KaSt: Broeierige sfeer in themahuis Oikonde

PortulaKaSt: Vettig verslag van de promotieweek

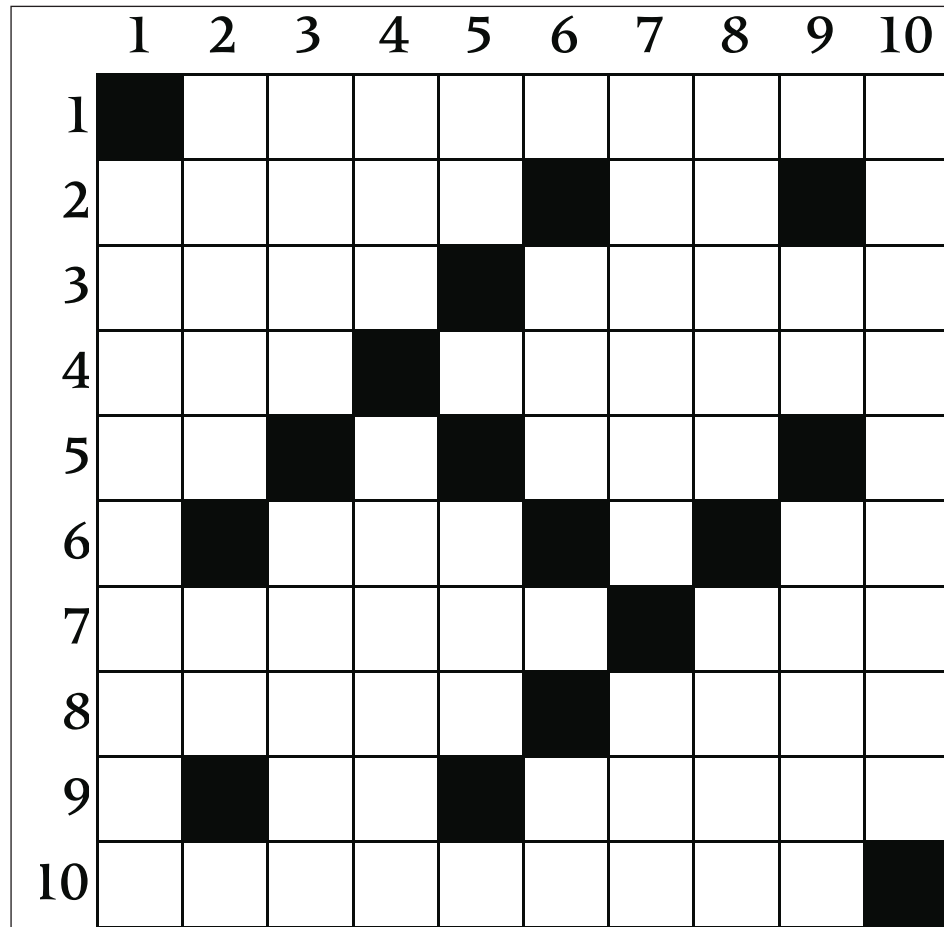
HalleKaSt: Lekkere jobstudenten aan de universiteit

Straffe Kul: Nog meer lekkere jobstudenten

KaSt is ook nog op zoek naar gemotiveerde jobstudenten die tijdens de week mee kunnen filmen en op vrijdag kunnen monteren. Je krijgt een kontrakt van de Jobdienst dat loopt tot 15 april. Interesse? Mailen naar kast@dsv.kuleuven.ac.be of via de Jobdienst.

(lg)

KRUISWOORDRAADSEL

Horizontaal — 1 Hoofddeckel 2 Deel van het hoofd — Bijwoord 3 Op een zeker moment — Leemte 4 Totaal — Titel van de Japanse keizer 5 Muzieknoot — Kort moment 6 Gebrand op — Familielid 7 Ongeldig — Opening 8 Onderdak voor dieren — Verwerping van een besluit 9 Griekse letter — Drukinkt in poedervorm 10 Regelmatig viervlak.

Vertikaal — 1 Buit 2 Ruimtevaarder — Gezichtskleur 3 Hachelijk — Onaangenaam koud 4 Voorzetsel — Geestelijke 5 Mondeling — Bestaat 6 Tijdelijke gemoedsgesteldheid — Schrijver 7 Mansnaam — Schaamte 8 Sukkesnummer — Oude lap 9 Voorzetsel — Deel van een tijdbom 10 Voorzetsel.

Door Filip De Keukeleere

Een fusiefestival met roots

Schouwburg
 3 en 4 maart, 19 uur

zaterdag 3 maart

L'Attirail (Fr)
Hedningarna (Fin - Zw)
Carlos Nunez (Sp) en lalma (VI)

Hetzelfde programma staat in C.C. De Spil, Roeselare, op 2 en 3 maart

Tickets 1 dag 850 BEF (vvk), 950 BEF;
weekend 1550 BEF (vvk), 1650 BEF
Info en tickets :016 / 22 21 13

zondag 4 maart

Anton Walgrave (VI) and guests (GB)
Jools Holland and his Rhythm & Blues Orchestra
featuring Sam Brown (GB)
John Cale (GB) with guest An Pierlé (VI)

Meer info:
www.folkdranouter.be/lynx.htm

LynX is een coproductie van Cultureel Centrum De Spil, Cultureel Centrum Leuven en Folkfestival Dranouter.

“Ik ben altijd een beetje een eigenaardig figuur geweest”

Fij is een *fenomeen*. Beroemd omwille van zijn niet aflatende gedrevenheid, berucht omwille van zijn boude uitspraken. “Nooit zal ik een bourgeois worden,” schettert de islamoloog. Het relaas van een babbel met een vurig bepleiter van het levenslange kwajongenschap.

Urbain Vermeulen staat al meer dan dertig jaar in de annalen van de Leuvense universiteit ingeschreven. In 1969 betrad hij voor het eerst als docent de Leuvense Letterenfakulteit en liet deze sindsdien meerdere malen op haar grondvesten daveren. Vorig jaar ontspan zich in de media — naar aanleiding van een lezing in Leopoldsburg — een heuse hetze rond de figuur Vermeulen. Rektor Oosterlinck bedankte met een blaam, maar Vermeulen beet terug en kreeg gelijk.

TAPE 1: ARABISTIEK

“De interesse voor arabistiek is gegroeid toen ik in Gent geschiedenis studeerde. Doordat de lessen maar een beperkt geografisch gebied behandelden, bleef ik een beetje op mijn honger zitten. Toen ik in de tweede licentie zat, heb ik uiteindelijk Arabisch erbij genomen.”

“Al van jongsaf aan ben ik in vreemde culturen en meer specifiek in de islamitische cultuur geïnteresseerd. Ik herinner me dat mijn ouders me ooit *Alladin en de Wonderlamp* in de handen stopten. Met dat boekje is het in feite allemaal begonnen. (*grinnikt*) Ik zou dat misschien eens Freudiaans moeten laten onderzoeken. De beslissing om arabistiek te gaan studeren heb ik dus vrij impulsief genomen. Eerst speelde ik nog met het idee om Spaans te gaan leren omdat de Azteekse cultuur en de Maya's me altijd hebben kunnen boeien. Maar Spaans leek mij te moeilijk, dus werd het Arabisch. Je ziet hoe irrationeel sommige beslissingen in het leven genomen worden. Maar ja, ik ben dan ook altijd een beetje een eigenaardig figuur geweest.”

“Toen ik Arabisch studeerde, zat ik vrijwel altijd alleen in de les. Als ik dus niet naar de les ging, dan belde ik simpelweg naar de prof om te zeggen dat hij niet moest komen. Soms vond de les bij de professor thuis plaats. Hij grabbelde dan in zijn fichebak en zei: ‘Kijk, mijnheer Vermeulen, dit zegt men in het Ethiopisch zo, in het Syrisch zo en in het Arabisch zo.’ Jongens toch, dat was mijn glorie! Ik heb les gehad zoals de studenten in het negentiende-eeuwse Duitsland. Puur privee-onderwijs.”

TAPE 2: KRUISTOCHT

“Veertig jaar geleden hield niemand in Vlaanderen zich bezig met de islamkunde. Die desinteresse kan je in eerste instantie verbinden met het feit dat België geen islamitische kolonies had en bijgevolg geen rechtstreekse voeling met die cultuur kon opbouwen. Of dat de islam minder belangrijk maakt, is een andere vraag. Ik vind in elk geval dat ook wij verplicht zijn om de enorme islamitische beschaving op een historisch-kritische manier onder de loep te nemen.”

“Door mijn toedoen is de islamkunde in Vlaanderen uit-

gegroeid tot een gerespecteerde wetenschap. Pas op, ik ben volledig van nul begonnen. De eerste jaren dat ik in Leuven les gaf, kreeg ik van de universiteit drieduizend frank om boeken te kopen. Ik moet trouwens nog steeds voor thesistudenten boeken uit mijn eigen bibliotheek meebrengen.”

“Ik herinner me dat de fakulteit een aantal jaren geleden onverwacht minder verwarmingskosten moest betalen. Daardoor kon ik een halftijdse assistent ‘arrangeren’. Tja, voor arabistiek en islamkunde was er nooit geld of personeel. Ik vraag me soms af waarom men de opmars van de arabistiek heeft tegengehouden. Jaren heb ik mezelf uit de naad moeten werken om alles draaiende te houden. Vaak tegen beter weten in, want er waren gewoon veel te weinig middelen beschikbaar. Het was een echte kruistocht. En dan komen die experten van de visitatiecommissie doodleuk zeggen wat ik al twintig jaar probeer duidelijk te maken: ‘Het kan toch niet dat één man een hele studierichting draagt? Japanologie en sinologie hebben toch ook twee professoren?’ Dat deed mij plezier.”

TAPE 3: STUDENTEN

“Ik beschouw studenten als volwassen mensen waarmee je op hoog nivo kunt discussiëren. Ik vind wel dat de huidige generatie minder maatschappelijk en politiek geëngageerd is dan vroeger. Ik betreur dat want ge zijt uiteindelijk maar één keer jong. Als je aan de universiteit studeert gaat een nieuwe wereld open en ik vind dat studenten alle kansen met beide handen moeten grijpen. Aan de andere kant relatieveer ik die zogenaamde apathie: studenten staan tegenwoordig bloot aan een enorme stress. De eisen van de samenleving liggen veel hoger dan vroeger. Vandaar dat vele studenten zich in de eerste plaats op hun studies fikseren.”

“In mijn lessen wil ik de studenten aanzetten om op een kritische manier te reflek-

teren over alles wat hen omringt, zelfs over hun eigen Westerse beschaving. Ik vind het enorm belangrijk dat jonge mensen zich ontwikkelen tot individuen met een eigen persoonlijkheid. Wanneer ze zich een idee willen vormen moeten ze zich eerst zo volledig mogelijk documenteren, zodat ze met kennis van zake spreken en geen flauwekul verkopen of iemand naar de mond praten. Ik probeer mijn studenten — binnen het domein van de islamkunde — een zekere expertise bij te brengen die zij dan later ter beschikking van de samenleving stellen. Bijvoorbeeld op het vlak van de diplomatie. Onder mijn oud-studenten tel ik al meer dan vier diplomaten. (*bonkt op tafel*) En daar ben ik fier op! De Hongaarse ambassadeur van Algerije studeerde arabistiek hier in Leuven. In Peking zetelt een oud-student van mij als ambassadeur. Dat geeft een kick, begrijp je?”

TAPE 4: ARAFAT

“Als sociaal mens heb ik behoefte om me in de wereld te bewegen. Ik mag er niet aan denken dat ik godganse dagen in mijn kantoortje moet doorbrengen. (*kijkt plechtig*) Ik ben geen kamergeleerde. Ik wil niet alleen een specialist van de geschiedenis van de Mamloeken in de middeleeuwen zijn, maar ik streef er ook naar om met een open blik naar de situatie in de hele islamwereld te kijken. Veel reizen is daar het allerbeste middel toe. Bovendien beschik ik over heel wat internationale kontakten. Zo had ik een aantal jaren terug in Algiers een onderhoud met Kardinaal Duval, de man die samen met De Gaulle de onafhankelijkheid van Algerije uittekende en ten tijde van de bezetting van de Amerikaanse ambassade in Teheran (naar aanleiding van de anti-Amerikaanse gevoelens onder de aanhangers van de Ayatollahs, *st/es*) een rol van betekenis speelde. Dat was een heel verrijkende ervaring. Binnen het vernieuwde programma wil arabistiek zich trouwens nadrukkelijker als *area study* profileren, en daarom komt mijn gereis goed van pas.”

“De situatie in het Midden-Oosten en meer specifiek de hele Israël-problematiek heeft me altijd nauw aan het hart gelegen. Het is onvoorstelbaar hoe ondraaglijk slecht de Israëli's de Palestijnen behandeld hebben. Israëli'sche bulldozers hebben hele dorpen platgewalst. Israël hanteert een echte apartheidspolitiek. De Palestijnen van hun kant hebben nederlaag na nederlaag moeten trotseren omdat de Verenigde Staten halsstarrig bleven en blijven vasthouden aan steun voor Israël. En dat heeft echt enorme implicaties gehad. De PLO (Palestinian Liberation Organisation, *st/es*) van Arafat was aanvankelijk een sekularistische groepering, maar doordat ze zoveel tegenkanting heb-

ben gekend — ook internationaal — kregen de moslimfundamentalisten vrij spel, wat de Palestijnse kristenen in verdrinking bracht. En dat vind ik triestig, want het kristendom komt oorspronkelijk uit het Oosten. De Verenigde Staten hebben het moslimfundamentalisme dus een zetje gegeven. Triest, vind ik dat, triest.”

“Een vijftiental jaar geleden kreeg ik de kans om Yasser Arafat te ontmoeten. Ik was in Tunis en men vroeg mij of ik Arafat wilde zien. Arafat verhuisde konstant van verblijfplaats naar verblijfplaats en daarom moest ik binnen het kwartier toezeggen. (*fluistert geheimzinnig*) Er kwam toen een man naar mij die zei: ‘Het is beter dat je hem niet ontmoet want men zal een foto nemen en die in Leuven tegen u gebruiken.’ Vergeet niet dat de KU Leuven toen absoluut niet Arabisch-gezind was. Nu geeft men de indruk dat men pro-Arabisch is, maar dat was een tiental jaar geleden absoluut niet het geval. Ik heb er nog altijd spijt van; het had de ontmoeting van mijn leven kunnen worden.”

TAPE 5: BLAAM

“Ik was niet blij met de berichtgeving in *Veto*. Vooral dat artikel van mevrouw De Baardemaker (professor Vermeulen bedoelt Marie-Anne Dedeurwaerdere, *st/es*): *Terechtwijzing voor professor Vermeulen*. Dat is nooit rechtgezet, hé. Over de hele affaire zelf wil ik niets zeggen. Ik heb er altijd naar gestreefd de zaak buiten de media te houden. De terechtwijzing is uiteindelijk vernietigd op procedurele en inhoudelijke gronden. Recht is geschied en daar ben ik heel gelukkig om.”

“Los van wat gebeurd is, wil ik wel nog kwijt dat naar mijn aanvoelen de academische vrijheid van de professoren een van de belangrijkste steunpilaren van de democratie is. Proffen mogen nooit gehinderd worden in het uiten van opinies gebaseerd op wetenschappelijke inzichten. Als ze daaraan tornen, is het gedaan met de onafhankelijkheid van de universiteit en zet men de deur open naar het totalitarisme. Zelfs wanneer academici boude uitspraken doen, mogen ze niet gesensureerd worden. Het volgende wetenschappelijke onderzoek moet uitmaken of ze al dan niet gelijk hadden. Een onbevoegde hoeft zich daar niet mee te bemoeien. Nee nee, schrijft maar in de *Veto*: ‘Professor Vermeulen loopt er gelukkig bij, hij is in geen enkel opzicht gedeprimeerd en is gemotiveerder dan ooit tevoren. En hij zal zich blijven inzetten voor zijn studierichting en niet in het minst voor zijn studenten.’ ‘t Is de waarheid, hé”.

Stijn Tormans
Els Silvrants

Foto's: Sam Algoet